

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

VEAIC NOU

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

Actrița estonă Ada Lundver

Foto : S. Migdal (A.P.N.)

DIN SUMAR:

- Reversul și aversul automobilului • Șerpii concurează... aurul • Și deodată cerul s-a aprins... • Două sute de orașe noi • Calul devenit zeu • Uimitoarele culori ale Terrei

33

ANUL XXVII
13 AUGUST 1971
(1378)

URBANISTICĂ

Două sute
de orașe noi

Arhitectura este astăzi o sferă de activitate umană cu atâtea implicații, încât — mai ales pentru un profan — ea a devenit foarte greu de cuprins în ansamblul ei.

Odinioară, un arhitect putea construi, de pildă, castelul unui nobil, înconjurat de un parc englezesc sau palatul unui magnat citadin fără a se sinchisi de probleme de urbanism. La rândul lor, și orașele se dezvoltau spontan, fără plan. Astăzi, însă, orașele moderne sînt ansambluri construite după planuri riguroase, care iau în considerare și periferiile, întreprinderile industriale, locurile de odihnă, care, laolaltă, trebuie să alcătuiască un tot ce trebuie să aibă de asemenea în vedere drumurile și mijloacele de transport fără de care o aglomerație urbană nu poate fi concepută. Încît, tot ce înconjoară astăzi omul, de la locul său de muncă și pînă la cel de odihnă — trecînd prin dimensiunile ferestrelor unei uzine, să spunem, și pînă la interiorul apartamentelor — ține acum de arhitect.

Așa se face că un oraș nou nu mai poate fi decît fructul activității colec-

de exemplu, sînt prevăzute pentru cîteva zeci de mii de locuitori, orașul Togliatti pentru 350 000. Evident, un astfel de oraș nu poate fi construit dintr-o dată. Și, în timp ce se succed diversele etape ale construcției, viața aduce corectări planurilor. Planul general schițează tabloul dezvoltării urbane în viitorii 25 sau 30 de ani. Deci, cam pînă în anul 2000. Pentru perioada ulterioară, însă, lucrurile sînt mai puțin limpezi. Pentru cele mai multe orașe avem o schemă de dezvoltare pentru 50 de ani. În anumite cazuri se poate prevedea, în linii generale, bineînțeles, și destinul unui oraș peste 100 de ani. Apoi trebuie să ținem seama că pot interveni și altele de situații. Zăcămintul pe lângă care construim un oraș se poate epuiza, și atunci, trebuie să lucrăm în așa fel, încît orașul să poată dobîndi o viață intrinsecă și să continue a trăi și în noile condiții schimbate.

PROBLEME ȘI SOLUȚII

Fotografiile
pot salva recoltele

Lăcustele de finețe pelerine — deseori confundate cu obișnuitele lăcuste staționare — sînt niște insecte redutabile atît prin prolificitatea lor, cît și prin voracitate și capacitatea de deplasare pe arii extrem de întinse. Uneori, ele se pot grupa în nori imenși cu o lungime de 30 km și o lățime de 7, reunind miliarde de indivizi a căror greutate totală poate trece de 200 000 tone! Încît, dacă ținem seama de faptul că o singură insectă consumă într-o zi echivalentul în verdeață al greutateii ei, ne putem da seama de ravagiile pe care le produce migrația unui astfel de roi și de problemele pe care le ridică combaterea lui. Cu atît mai mult, cu cît lăcustele pelerine, purtate de curenții aerieni, pot parcurge mii de kilometri, ceea ce le conferă un cîmp de devastare considerabil. Întrucît reperarea lor la sol, în zonele aride unde se reproduc (deci acolo unde este important să fie distruse) este costisitoare și dificilă, specialiștii s-au gîndit să soluționeze arzătoarea problemă cu ajutorul fotografierii aeriene.

Una din greutățile de care s-a lovit aceasta la început a fost micimea subiectului, care nu depășește 6—8 cm. Calitatea superioară a filmelor fabricate astăzi, aliată cu perfecționările aduse camerelor speciale de luat vederi — au permis, totuși, depășirea dificultății obținerii unui mare număr de detalii. Depistarea lăcustelor pelerine a devenit astfel posibilă și, ceea ce-i foarte important, chiar pe porțiunile de sol unde își fac ponta. Acțiunea de combatere a lăcustelor pelerine, care se desfășoară sub îndrumarea F.A.O., a început astfel, sub bune auspicii. Fiecare bandă de film acoperă cîteva sute de metri de teren la scări variînd între 1/5 000 pentru viziunile largi și 1/200 pentru depistarea indivizilor. După dezvoltare imaginile sînt interpretate, iar caracteristicile dăunătorilor stabilite în vederea evitării confuziei cu obiecte de aceeași talie și aproximativ aceași formă. După care, se trece la distrugerea ariilor de reproducere. Marele avantaj al fotografierii aeriene rezidă în faptul că, imediat după recunoașterea fotografică aeriană, avionul poate efectua o nouă trecere deasupra zonei infectate și pulveriza trimbe de insecticide

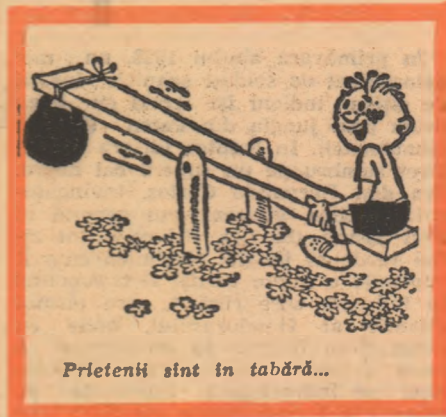
EXPEDIȚII

Pe gheața în derivă

Acum 33 de ani, patru cercetători sovietici care au aterizat pe ghețurile din Arctica au marcat debutul unui program științific complex de studiere a bazinului circumpolar. Astăzi în Oceanul Înghețat de Nord plutesc 4 expediții de tipul „Polul Nord”, purtînd numerele 16, 18, 19 și 20. Ele au numeroase și variate misiuni: lămurirea reliefului și sedimentelor de pe fundul oceanului, studiul faunei și florei, observații meteorologice și, în fine, cercetarea ionosferei și magnetismului terestru.

Stațiile dispun de un echipament tot mai perfecționat. În ultima vară polară, una din ele, aflată pe banchiza din centrul Arcticii, a primit de exemplu șapte avioane, cinci elicoptere și trei tractoare pentru completarea bazei ei teh-

nico-materiale. Cea mai lungă rută de zbor peste Oceanul Înghețat duce actualmente la Polul Inaccessibilității relative, atins recent, pentru prima oară, de o stație plutitoare, anume „Polul Nord-16”. Cercetătorii speră să culegă acolo noi informații și să verifice diverse ipoteze. O vreme s-a crezut că principala masă a ghețurilor s-ar deplasa de la răsărit spre nord-vest, pînă în Marea Grönlandei. Cercetări recente au arătat însă că ar exista și o așa-numită circulație anticiclonală a ghețurilor și apelor arctice, al cărei centru s-ar afla de obicei în apropierea polului Inaccessibilității. În cadrul acestei circulații, o parte din ghețuri ar deriva într-un cerc uriaș de-a lungul coastelor Canadei, Alaskăi și Peninsulei Ciukotka. Fenomenul a fost sugerat acum cîteva ani cînd o cabană a stației evacuate „Polul Nord-8” a fost descoperită în Strîmtoarea Long, derivînd spre Polul Inaccessibilității. Frîntura de banchiză pe care se afla cabana descrisese decît un cerc de cîteva mii de mile și se întorsese în dreptul coastei sovietice. †

Prieteni sînt în tabără...

MERIDIANE

Muzeul
chihlimbarului

Nu există, se pare, lituanian care să nu cunoască legenda sirenei Iurate, frumoasa fiică a mării, care a îndrăgît un tînăr pămîntean, pescarul Kastitis. Nechibzuința ei a fost însă crunt pedepsită. Infuriat la culme, zeul Perkunas a început să lege de tare valurile mării, încît în scurt timp l-a înecat pe Kastitis, iar palatul de chihlimbar al sirenei l-a distrus cu săgețile fulgerelor sale. Cînd se dezlănțuie, Marea Baltică mai aruncă și astăzi pe țarm bucățele de chihlimbar...

Interesanta expoziție permanentă a Muzeului chihlimbarului din Lituania începe de aceea cu fotografia unor valuri furioase care se năpustesc asupra țărmlui, zvirlînd frînturi din palatul de chihlimbar al frumoasei Iurate; un pescar care alunecă semeț pe coama lor inspumată adună imperturbabil „pietrele soarelui”. Muzeul este una din mindriile frumoasei stațiuni balneare Palanga, aflată chiar pe țărml Mării Baltice.

La început, el cuprîndea numai trei din încăperile frumosului edificiu. Dar, cu trecerea anilor, numărul lor a sporit mereu, așa încît astăzi are nouă săli. Cea mai recentă, expune colecția dăruită de un pătimaș colecționar care a primit în dar prima bucăciță de chihlimbar la vîrsta de 24 de ani, acum cîteva decenii. Ținînd-o în palmă, mina lui de țaran harnic dintr-un sat din vestul Lituaniei a încercat o senzație neobișnuită de căldură. Iar strălucirea tainică a pietrei l-a ținut privirea amintindu-l de o întâmplare petrecută în Prusia vecină cu un om amenințat cu spinzurătoare pentru că, găsînd o „plătră a soarelui” de mari dimensiuni, a îndrăznit să o păstreze pentru sine. Pasiunea pentru chihlimbar a țaranului Kostas Toleikis a devenit și mai mistuitoare în 1951, cînd un pescar l-a adus o bucată de chihlimbar de 3,6 kilograme.

Din simplu colecționar, Kostas Toleikis a devenit apoi un desăvîrșit șlefuitor al diamantului marin. El a născocit și a executat tot felul de podoabe, care mai de care mai originale, a creat interesante compoziții.

De altfel toate cele 3 000 de obiecte ale muzeului sînt rodul multor ore de trudă, al multor nopți de nesomn și al nu mai puținor căutări. Multe din obiectele expuse închid în ele micșor pătanjani, fluturi, musculițe, furnici; ierburile mai sînt fricile de iarbă, seminte ori cite o picătură de apă. Tot dovezile ale originii vegetale a chihlimbarului.

V. L.

Calitatea
calitatea actuală
cea actualitatea
actualitatea actualitatea
actualitatea actualitatea
actualitatea actualitatea
actualitatea actualitatea
actualitatea actualitatea

1931—1971

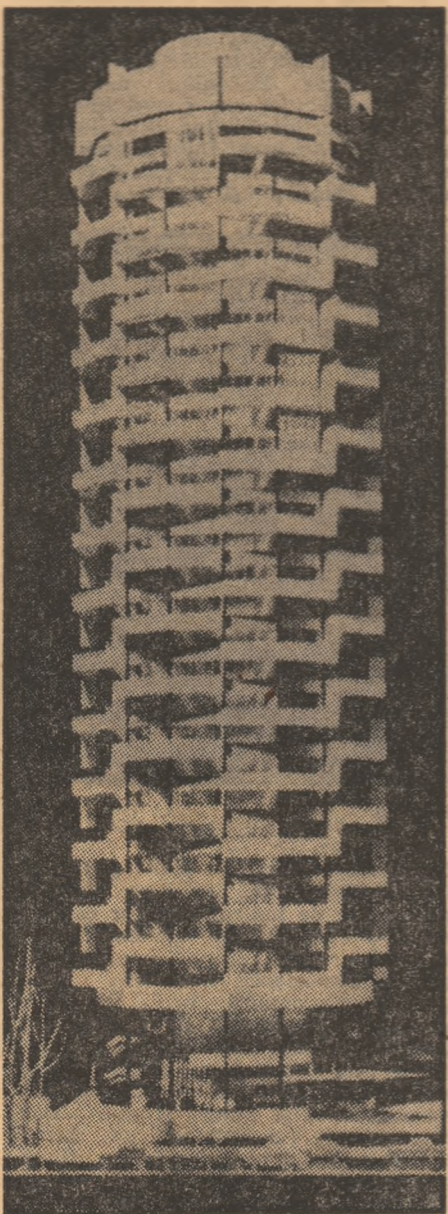
„Scînteia” —
40 de ani

La 15 august se împlinesc 40 de ani de la apariția primului număr al „Scînteii”, puternică armă politică de luptă a partidului și a clasei muncitoare din țara noastră în marile bătălii revoluționare împotriva exploatare și reacțiunii, cronicar neobosit al muncii creatoare și realizărilor istorice ale poporului în opera de reconstrucție a țării, de edificare a societății socialiste.

De la apariția sa, „Scînteia” a slujit cu fidelitate politica Partidului Comunist Român, aspirațiile poporului. Purtînd cu neînfricare cuvîntul partidului în popor, ea și-a adus contribuția la mobilizarea maselor în lupta împotriva exploatare și asupritorilor, împotriva fascismului, pentru eliberarea socială și națională, pentru independența patriei noastre, pentru pace și socialism. Pasiunea și dirzenia revoluționară a celor care au scris-o, tipărit-o și difuzat-o — cu riscul libertății și al vieții — înseamnă astăzi pentru noi toți, ziaristii din România socialistă, o pildă care ne însuflețește în munca și strădanja noastră.

În deceniile care au urmat de la eliberarea țării, ziarul a continuat și dezvoltat în condiții noi tradițiile sale revoluționare. El a jucat un rol deosebit de important în mobilizarea clasei muncitoare, țărînimii, intelectualității, întregului nostru popor în vederea împlinirii industrializării socialiste, a cooperativizării și modernizării agriculturii, a înfloririi științei și culturii în patria noastră. „Scînteia” cheamă și însuflețește masele largi ale poporului la traducerea în viață a luminosului program trasat de Congresul al X-lea al partidului. Ziarul constituie un important mijloc de promovare a principiilor socialismului în întreaga noastră viață socială, de educare politico-ideologică a maselor, parte componentă inseparabilă a operei de edificare a noului orizont social, preocupare de seamă a partidului și statului nostru. Prin principialitatea și consecvența cu care a slujit și slujește interesele vitale ale poporului nostru, ale construcției socialiste în țara noastră, „Scînteia” și-a dobîndit un binemeritat prestigiu în rîndul maselor de cititori.

Cu prilejul glorioasei aniversări, transmitem colectivului redacțional al „Scînteii”, colaboratorilor și corespondenților săi urări de noi și mari izbînzii în munca închinată traducerii în viață a politicii Partidului Comunist Român, cauzei construcției socialiste și comuniste în scumpa noastră patrie.

O casă a viitorului?

tive a unui mare număr de specialiști din diferite ramuri ale arhitecturii. (Ca să nu mai stăruim asupra faptului că arhitectura se instalează astăzi cu drepturi depline și în viața satelor). Mai mult, arhitectura începe a nu se mai putea dispensa de ordinatoarele. Într-adevăr, ea se află în pragul necesității de a automatiza întocmirea planurilor noilor orașe, întrucît un om sau un grup de oameni nu mai pot calcula cu cel mai bun sort de izbîndă imensul număr de factori de care depinde alegerea variantei optime.

Așa stînd lucrurile și țînînd seama de cele 100 de orașe construite în ultimii cinci ani și de cele 200 de orașe care urmează a fi edificate în viitorii 10 ani, Vladimir Belousov, secretar al Uniunii arhitecților din U.R.S.S., a fost întrebant recent dacă „toate au de pe acum un destin clar”.

— Este o întrebare dificilă — a răspuns V. Belousov — întrucît orașele noi răsar adesea plecînd de la zero. Pe aceste terenuri se prevede, după împrejurări, instalarea unei populații maxime. Orașele petrolifere din Siberia,

CALUL DEVENIT ZEU

O aventură în jungla Peten-Itza și urmările ei imprevizibile

În primăvara anului 1525, un mic detașament de soldați spanioli însoțit de câțiva indieni își croia cu greu drum prin jungla din Peten (Nordul Guatemalei). În fruntea lui era un călăreț sumbru pe un superb cal negru. Era don Hernando Cortez, învingătorul aztecilor, guvernatorul general al Noii Spanii (Mexic). Privea crunt zidul verde al junglei și simțea cum îl cuprinde o minie surdă. Detașamentul se îndrepta spre răsărit, spre țărmul atlantic al Hondurasului, unde cu puțin timp înainte se întemeiasse o nouă colonie: Ibueras. Primii coloniști se îndreptaseră într-acolo pe mare, la bordul unor corăbii bine echipate. Conducerea expediției fusese încredințată de Cortez unui prieten de-al lui, locotenentul Cristobalo de Olidu. La început totul mersese bine. Colonia prospera. Dar la un moment dat locotenentul, căpătând puteri nelimitate, hotărîse să guverneze singur Hondurasul, fără să se mai supună lui Cortez.

Cînd guvernatorul Noii Spanii aflase de trădarea locotenentului, pornise personal în fruntea unei expediții de pedepsire, care trebuia să atace pe feloni de pe uscat. Oamenii lui urmau să străbată sute de kilometri prin munți, mlaștini și junglă, prin locuri pustii, pe unde nu călcase niciodată pînă atunci picior de european.

Expediția lui Cortez

Așadar, Cortez plecase din Mexic în deșertăta și primejdioasă călătorie, la 15 octombrie 1524. După cîteva luni, în care timp trecuse prin multe încercări și pierduse aproape jumătate din soldați, ajunsese în inima junglei din Peten, unde, cu cîteva secole înainte de venirea conchistadorilor, înfloriseră orașele și satele vechilor maya. Dar toate acestea erau acum de domeniul trecutului. Aproape nimic nu mai amintea acum de faptul că ele fuseseră vreedată acolo. Pădurile tropicale li înconjurau din toate părțile pe intrușii care le încălecau domeniul. Arbori uriași își uneau crengile stufoase deasupra capetelor lor, oprind orice rază de soare. Sub picioare le mustea un lichid cleios. La fiecare pas erau pîndiți de mii de primejdii. Și totuși șerpii, țînțarii și jaguarii — stăpînii junglei din America Centrală — păreau inofensivi în comparație cu cel mai cumplit dușman al omului: foamea, care acum li însoțea permanent pe spanioli. Afîind de venirea unor străini cu fețe palide care călăreau niște animale ciudate, locuitorii pușinelor sătulețe din junglă dădeau foc colibelor și fugeau în pădure. În cît ghinionistii aventurieri se alegeau numai cu mormane de ruine fumegînde și cu porumbul abia răsărit pe micile ogoare.

Situația devenise disperată...

Dar tocmai atunci o călăuză indiană a condus detașamentul lui Cortez către țărmul marelui lac cu apă dulce Peten-Itza unde — spun cronicile — se stabilise, începînd din secolul XII, populația maya-itza refugiata din Yucatan. Maya organizaseră acolo un stat independent, cu capitala la Tayasal, aflată pe o insulă în mijlocul lacului. Situația precară a spaniolilor și invulnerabilitatea fortăreței insulare a indienilor l-au împiedicat pe Cortez să facă uz de forță. Încît conchistadorul a recurs la un șiretlic: a trimis în insulă un pescar băștinăș, prins întimplător pe țărm, însoțit de călăuză detașamentului, un locuitor din provincia Masaltan. Aveau misiunea de a aduce la cunoștința cîrmuitorului maya intențiile pașnice ale spaniolilor și a-l determina să se întîlnească cu Cortez. Cîrînd, călăuză s-a înapoiat însoțit de doi indieni de vază din Tayasal. Cortez i-a primit foarte

cordial, le-a făcut daruri și i-a rugat să-i aranjeze o întîlnire cu căpetenia populației maya-itza.

„A doua zi — a povestit mai tîrziu Cortez — au sosit cinci sau șase bărci în care se afla mai marele indienilor cu o suită alcătuită din vreo 30 de inși... L-am primit foarte amabil și, cum era ora slujbei religioase, am poruncit ca ea să fie oficiată foarte solemn, cu cor și orgă.“ Liturgia catolică a produs, se pare, oarecare impresie asupra căpeteniei maya, dar atîta tot. De aceea oaspetele a fost furibund interpelat de cîteva călugări spanioli și a trebuit să asculte o lungă predică despre rolul dăunător al idolatriei și despre foloasele creștinismului. După care, în discuție a intervenit iar Cortez. Miza era mult prea

a avut calul lui. După ce și-a rezolvat treburile în Honduras, conchistadorul a preferat să se înapoieze în Mexic pe mare. Misterioasa țară a indienilor maya-itza și orașul insular Tayasal au fost date multă vreme uitării. Abia după aproape o sută de ani povestea cu calul lui Cortez a revenit din nou în actualitate. Și iată în ce condiții.

În 1618, doi călugări franciscani — Bartolomeo de Fuensalida și Juan de Orbita — au plecat din Merida, capitala posesiunilor spaniole din Yucatan, în căutarea indienilor maya-itza. Scopul călătoriei era convertirea la creștinism a locuitorilor ultimului stat păgîn din America. După opinia unui cunoscut istoric, cei doi călugări erau oameni instruiți și cunoșteau bine

Pe lacul Peten-Itza

mare și abilitățile spaniol a făcut apel la toată elocința lui ca să-și atingă scopul. Bombasticele cuvinte despre puterea și grandoarea regelui Spaniei, despre fericirea de a-l sluji cu credință și devotament, de a-i fi supus, alternau cu elogierea victoriilor dobîndite de însuși Cortez în țara aztecilor și la Tabasco. În cele din urmă, lunga și stăruitoare pledoarie a dat roade și căpetenia maya a acceptat de bună voie să devină vasal al coroanei spaniole.

După care regele maya i-a aprovizionat pe spanioli cu alimente pentru cîteva zile și i-a dăruit lui Cortez cîteva mici obiecte din aur, dar mai ales i-a dat o călăuză încercată,

În timp ce conchistadorii ocoleau lacul Peten-Itza, Cortez a plecat, la invitația regelui maya, să viziteze orașul Tayasal. Temîndu-se însă de o viclenie din partea indienilor, ofițerii din suită au încercat să-l convingă să renunțe la această călătorie. Dar lucrurile s-au sfîrșit cu bine. Din păcate, căpitanul spaniol n-a lăsat nici o mărturie scrisă despre oraș sau despre locuitorii lui.

Înainte însă ca cele două căpetenii să se fi despărțit, s-a întîmplat un lucru la prima vedere fără importanță. Cortez l-a rugat pe regele indian să aibă grijă de calul lui, care se rănise grav la un picior în cursul istovitoare călătorii prin jungla din Peten, făgăduindu-i că după terminarea expediției de pedepsire din Ibueras avea să trimită cîteva oameni să ia înapoi animalul. Se pare că mai marele indienilor privise animalul, ciudat pentru el, cu un sentiment de venerație amestecată cu teamă, lucru care nu-i scăpase lui Cortez. În orice caz, acesta a scris după aceea: „Căpetenia mi-a promis să aibă grijă de cal, dar nu știu ce are să facă cu el.“ Și într-adevăr n-a mai apucat să afle ce soartă

limba maya. Cînd au ajuns pe malul lacului Peten-Itza, au fost primiți prietenește de indieni, a căror căpetenie le-a îngăduit să viziteze capitala și chiar să-și propovăduiască religia. Și într-adevăr, misionarii și-au ținut prima predică imediat după ce au poposit în insulă, lângă zidurile palatului, în fața unei mari mulțimi. Indienii i-au ascultat cu multă luare aminte. Călugării jubilau. Credeau că erau gata să-și atingă scopul. Dar chiar atunci s-a întîmplat un lucru care a tulburat idilicul tablou. După predică, călugării s-au dus să viziteze „sumedenia de temple și lăcașuri ale nefaștilor idoli ai indienilor...“ cum a scris mai tîrziu istoricul spaniol J. de Villagutiere. Și intrînd într-unul din aceste lăcașuri, au văzut în mijlocul lui un idol uriaș de piatră. Au privit curioși respingătorul colos și au amuțit de uimire. Misterioasa „divinitate“ a indienilor maya-itza nu era nici mai mult nici mai puțin decît statuia unui cal, sculptat aproape în mărime naturală. „Acesti barbari — a scris mai departe stupefiat Villagutiere — l se închinău, socotîndu-l zeul tunetelor și fulgerelor și numindu-l Timinchac.“

Moarte profanatorilor!

„Cuprins de o minie divină — a comentat același istoric întîmplarea — părintele Orbita a apucat o piatră măricică și a sfîrșit idolul în bucați. Indienii au înmărmurit. Sub privirile lor se săvîrșise un sacrilegiu: strălucii ridicaseră mina asupra unui din cel mai important zeu din Tayasal. Numai moartea profanatorilor mai putea răscumpăra un asemenea păcat.“ Încît indienii minioși au făcut un cerc strîns în jurul predicatorilor. Sfîrșitul

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj,
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj

acestora părea inevitabil. În momentul acela hotărîtor, însă, părintele Fuensalida, neplăcut impresionat, la fel ca și indienii, de gestul tovarășului său, a făcut un pas disperat. A început să țînă mulțimii dezlănțuite o predică înflăcărată despre consecințele dăunătoare ale păgînismului. Se vede că predică lui a avut oarecare efect asupra indienilor, care s-au potolit puțin, întrucît călugării au izbutit s-o șteargă tiptil și să ajungă vii și nevătămați la palatul regelui maya, unde au aflat uluitoarea poveste a „zeului cal“ din Tayasal. Totul pornise de la superbul bidiviu negru al lui Cortez. După ce spaniolii au plecat, indienii au dus animalul rănit într-un templu și socotindu-l o faptură asemănătoare cu ei, l-au hrănit cu păsări sau cu altfel de carne și i-au oferit buchete de flori, cum făceau cu oamenii de vază care se îmbolnăveau.

Nu e de mirare că după un asemenea „tratament“ bietul animal și-a dat cîrînd obstescul sfîrșit; foamea îi venise de hac. De frica răzbunării lui Cortez, regele a poruncit să fie sculptat în piatră un cal identic, care să fie instalat în același templu. Cum indienii credeau că bubuitul produs de tunurile și muschetele spaniole provenea de la nechezatul cailor, au botezat noul zeu cu numele de „Timinchac“ — adică zeul tunetelor. În ierarhia zeităților maya el venea pe locul doi, imediat după „Chac“ (zeul ploii). Astfel se face că, după incidentul din templul lui „Timinchac“, șansele misionarilor spanioli de a-i converti la creștinism pe indieni au scăzut brusc. Atunci ei au făcut apel la rege, argumentînd, în sprîjinul cererii lor, că fostul cîrmuitor al indienilor îi făgăduise lui Cortez să se convertească la catolicism. Refuzul acestuia a fost însă categoric, ca și invitația adresată misionarilor de a-și lua tălpășița.

Așa s-a terminat prima tentativă a spaniolilor de a-i converti la religia lor pe indienii itza. Apoi, legăturile indienilor cu restul lumii s-au întreprins iar pentru o bună bucată de vreme. Abia în 1696 a izbutit un alt călugăr spaniol să pătrundă la Tayasal și chiar să cîștige pentru cîțva timp încrederea locuitorilor. Din relatăriile lui rezultă că într-un templu din oraș era păstrat cu grijă, într-o ladă de piatră, un os de picior de cal, care aparținuse cîndva superbului armăsar al lui Cortez. Indienii considerau osul o relicvă sacră și i se închinău.

Nu se știe dacă după plecarea călugărilor franciscani indienii maya au mai sculptat sau nu un alt „zeu-cal“. În 1697 o mare armată, bine echipată, condusă de generalul-guvernator al Yucatanului, a pătruns din două părți pe teritoriul Peten și după o scurtă dar crîncenă luptă, a cucerit orașul Tayasal. În felul acesta a dispărut ultimul stat maya independent, care supraviețuise aproape un secol și jumătate celorlalte orașe maya din Yucatan și din zona muntoasă a Guatemalei. Dar povestea calului lui Cortez nu s-a terminat încă. Multă vreme s-a crezut că resturile idolului ghinionist au fost zvîrlite de călugări în apele lacului, nu departe de insula unde se afla orașul Tayasal. Recent, un grup de scufundători guatemalezii amatori de relicve, a hotărît să verifice legenda și a explorat o parte din lacul Peten-Itza. În ciuda eforturilor depuse, „zeu-cal“ n-a putut fi găsit pe fundul mîlos al lacului. Dacă resturile lui se află totuși acolo ultimul cuvînt îl vor avea arheologii. Încît, cine știe, poate că într-o bună zi această piesă unică în felul ei din vremea cuceririi teritoriilor indienilor maya va intra în patrimoniul științei.

V. I. Guliaev

CINEMA

O mie și o sută de nopți

Scenaristul Boris Dobrodeev și regizorul Semion Aranovici și-au găsit o temă a lor, care le conferă un loc deosebit în cinematograful documentar sovietic. Acest cuplu a realizat câteva filme foarte apreciate despre prima femeie-diplomat, revoluționara Alexandra Kollontai, despre ultimii ani de viață ai lui Gorki, despre pilotul de încercare V. Garnaev. Chiar și aceste câteva titluri sînt suficiente pentru definirea temei lor: pe Dobrodeev și Aranovici îi interesează biografia personalităților.

În acest sens, ultimul lor film: „100 de nopți” este o continuare. Chiar dacă de astă dată e vorba nu de un singur erou, ci de un întreg regiment: prima unitate aviatică de femei, care a pornit din Kuban și a ajuns la Berlin, făcînd acest drum lung și sîngeros pe modeste și neajutorate avioane „U-2”.

Dar acest erou colectiv este și el individualizat, căpătînd în film zecile de chipuri ale vitezelor aviatore.

Autorii le evocă bărbătește, în cuvinte sobre, simple cărora le dă glas Alla Demidova. Textul sună ca o pagină de memorii. De altfel și are la bază jurnalele celebrelor aviatore Maria Cecineva, Raisa Aronova, Hivaz Dospanova, Evghenia Rudneva, Iulia Paškova, Galina Dokutovici. Aceași Galina Dokutovici care, după ce a fost grav rănită și a zăcut mult timp la spital, s-a înapoiat la regiment și a mai apucat să ia parte la o luptă. Ultima. Un avion de vînătoare hitlerist și-a descărcat în „cărăbușul” ei întreaga rezervă de muniții...

Echipajele făceau cite opt-zece-douăsprezece raiduri pe noapte. Zece ore de zbor neîntrerupt. Avioanele decolau unul după altul, tot la două-trei minute. În cursul unui raid Iulia Paškova și Hivaz Dospanova au avut misiunea să bombardeze un stat major german. Statul major își avea sediul chiar în satul natal al Iuliei Paškova. Înainte de a lansa bombele, aviatoreea a privit în jos și, căuțînd să deosebească ceva în întuneric, i-a arătat prietenei sale cu tristețe:

— Uite, aceea este casa noastră...

Filmul se încheie cu ultimii kilometri de război. „Ultimii kilometri de război” — citește Alla Demidova. Cîrînd Ira Sebrova avea să rotunjească bilanțul de luptă al regimentului, prin cel de-al o mie optulea zbor al ei. În zorii zilei de 8 mai, lingă Berlin, lua sfîrșit ultima noastră noapte de război, ultima noapte de război din cele o mie o sută... Reflectoarele se stingeau unul cite unul, dar aveau să ne mai urmărească încă mult timp: să apară în visele noastre, să se aprindă imediat ce închideam ochii și să stărnească obositor pe fața noastră. În ziua aceea, pentru prima oară după atîția ani, am îmbrăcat rochiile...

La premiera filmului, care a avut loc la Casa cinematografului din Moscova, au fost prezente și citeva dintre eroinele acestui episod glorios. Douăzeci de femei simple, obișnuite, care zîmbeau sfîos în timp ce sala le aplauda frenetic. Ca și în nopțile de luptă, în fruntea micului grup se afla Evdochia Berșanskaia, comandanta regimentului.

arta
la arta arta
arta arta arta
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta

Linăra actriță Liusea Gladunko

Foto: I. Doleaghu (APN)

REFLECTOR

● Dany Robin a traversat Canalul Minerii pentru a juca, în Anglia, într-un film despre Revoluția Franceză. Este o comedie intitulată „Nu-ți pierde capul”, în care risul nu împiedică să se spună lucruri foarte serioase. De altfel nu-i pentru prima dată cînd Dany Robin poartă un costum din acea epocă de cotitură din istoria Franței.

● Hamlet, Peer Gynt, Romeo — și un singur interpret: Lars Passgard. Actor de teatru foarte cunoscut în Suedia, din școala lui Ingmar Bergman, Lars Passgard a pornit să cucerească și publicul cinefil. Primul pas l-a făcut în „Printesa”, după care a fost solicitat în Danemarca, Italia, U.R.S.S., S.U.A., R.F.G., R.D.G. etc., etc. Passgard și-a păstrat judecata rece în fața acestei avalanche de oferte, alegînd cu grijă și lăsîndu-și timp și pentru teatru.

ACTORI FĂRĂ MACHIAJ

Antonina Șuranova

Antonina Șuranova de la Teatrul tînrului spectator din Leningrad n-a fost prima actriță pe care am invitat-o să dea o probă pentru filmul „Ceaikovski”. Pînă la dînsa se perindaseră multe alte candidate la rolul Nadejdei von Meck, făptura aleasă, despre care Ceaikovski a spus că „a fost un instrument al Providenței, care m-a salvat într-o perioadă dezastruoasă a vieții mele”. Dar toate îmi lăseseră un sentiment de insatisfacție. Nu erau baroana von Meck pe care o voiam eu. Eram pe cale să mă opresc totuși asupra unei actrițe, cînd m-am hotărît deodată să o chem pe Antonina Șuranova de la Leningrad.

Curios, interesul meu pentru această actriță nu fusese trezit de succesul reportat în rolul prințesei Maria din „Război și pace” și nici de realizările ei scenice. Ci fusese cucerit de chipul ei grav, original, sculptural, de ochii ei imenși, expresivi în așa măsură încît nu te mai întrebai, vîzînd-o, dacă e frumoasă ori nu.

La probă i-am cerut să joace una din scenele cele mai grele ale filmului, aceea din tren. Nu știu dacă pricina a fost emoția sau ambianța, dar știu că a jucat-o formidabil. Am strigat „Evrica!” Baroana von Meck fusese găsită.

E o plăcere să lucrezi cu Antonina Șuranova. Are o suplețe, o inteligență artistică rară. Este o actriță extraordinar de sensibilă, nervoasă și, mai ales talentată. La repetiție nu e niciodată absentă, indiferentă și nici măcar liniștită, ci într-o permanentă stare de ten-

siune. Secvența cu jocul de biliard i-a dat multă bătaie de cap. Pînă atunci nu ținuse în mină un tac și era agitată. Speriată că n-o să poată învăța niciodată jocul acesta dificil care cere experiență și îndeminare. Nu mică ne-a fost însă mirarea, de altfel și a actriței, cînd, cu un gest de-o rară eleganță și perfect profesional, a expediat bila direct în plasă.

Personalitatea captivantă a Antoninei Șuranova a fost hotărîtoare pentru succesul personajului baroanei. Nu mă refer atît la farmecul, la prezența ei, cît mai ales la intensitatea spirituală, determinantă pentru doamna von Meck. Talentul Antoninei Șuranova este dramatic în cel mai înalt grad și regizorii trebuie să exploateze această adevărată mină de aur.

Igor Talankin

INTERVIU

Gustul mierii și al succesului

Stîngace, cu un zîmbet fermecător pe fața urîțică, cu părul negru tuns scurt și șaisprezece inele pe degetele-i subțiri, Rita Tushingam atrage numai-decît atenția. Este ieșită din comun și nu seamănă de fel cu o actriță. Dar cu ce seamănă, e greu de spus. Oricum, are ceva care nu te lasă să treci indiferent. Probabil că tocmai acest „ceva” l-a atras și pe Tony Richardson, cînd a distribuit-o în rolul principal din filmul „Gustul mierii”.

Finețea și omenia personajului creat de actrița debutantă au cucerit lumea cinefilă. Rita Tushingam a venit astfel să sporească, alături de Shirley Ann Field, Richard Harris, Albert Finney, Rachel Roberts, numărul tinerilor actori care protestau împotriva moralei burgheze.

Asta s-a întîmplat în 1961. Pînă atunci Rita Tushingam făcuse doi ani figuratie și asistență de regie într-un teatru ambulant din provincie și lucruse foarte scurt timp la teatrul Royal Match din Londra, unde a descoperit-o Tony Richardson. „Gustul mierii” i-a adus, la 19 ani, citeva premii internaționale. În 1963, Rita Tushingam a repetat personajul tinerei răzvrățite împotriva mediului burghez în „Băieții

în haine de piele” și apoi în alte filme. Cinematografia engleză se îmbogățește cu o actriță de real talent și originalitate.

— Mă simțeam plină de energie, dar eram foarte timidă. Dacă aș fi fost băiat, m-aș fi făcut, probabil, fotbalist. Dar intrucît m-am născut fată, mi-am spus că drumul cel mai bun e scena, posibilitatea de a sta față în față cu publicul. Și am ales teatrul. Deși n-am învățat niciodată meseria de actor.

— Și nu vi se pare că e un neajuns? — Nu. Deprinderile profesionale m-ar fi încorsetat. Jocul trebuie să pornească din inimă, să fie firesc.

Este tocmai virtutea cu care Rita Tushingam a uimit lumea cinefilă; naturalitatea, simplitatea și veridicitatea interpretării.

Mai tîrziu a dezvăluit o nouă fațetă a harului ei — simțul umorului, pus în valoare în comedia lui Richard Lester „Abilitatea sau cum să o dobîndești”, unde Rita era o fată plină de haz, simplă, crescută într-un mediu sănătos și dornică de fericire familială.

— De altfel și în viața de toate zilele tot familia este grija și bucuria mea cea mare, fetița mea de șapte ani Dondona, soțul meu, Terry Bikner, operator și producător, casa noastră din Cornwall, cocoțată sus pe o stîncă, grădina...

— Care-i filmul dv. preferat?

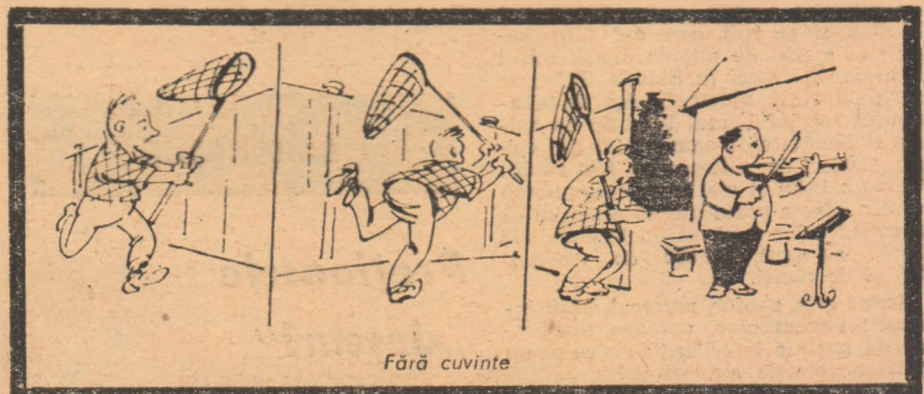
— N-am filme preferate, dar parcă totuși primul mi-e mai drag, fiindcă mi-a dat ocazia să mă afirm ca actriță. Nu mi s-a întîmplat încă să joc cum aș fi vrut. Încerc să dau totul în fiecare rol, dar cînd mă văd pe ecran, nu mă simt total mulțumită. Sau, poate că așa și trebuie, poate că mulțumirea de sine ar însemna sfîrșitul...

— Dar genuri preferate aveți?

— Nu. Îmi plac toate filmele, cu excepția filmelor cu gangsteri și a celor care exaltă violența și războiul. Atît în teatru cît și în cinema caut să relev trăsăturile romantice ale eroinelor mele. În toate cazurile, însă, cred că poți interpreta cu succes mai ales personaje care nu-ți seamănă. Cînd te joci pe tine însuși, cînd ești mereu același, atunci nu mai e atît artă, cît așa-numitul „star-system”. De aceea mi-ar plăcea să joc, de pildă, un personaj negativ, o ticăloasă, o nelegiuită. Asta în ce privește conținutul rolului, fiindcă pe dinafară nu mă schimb: nu mă grimmez niciodată, mă îmbrac foarte simplu, ca să fiu cît mai aproape de spectatori, să semăn cu cei care stau în sală.

În momentul de față actrița nu filmează. Ci ia lecții de canto în vederea unui musical, un spectacol despre prima femeie aviatore.

S. Certok

Fără cuvinte

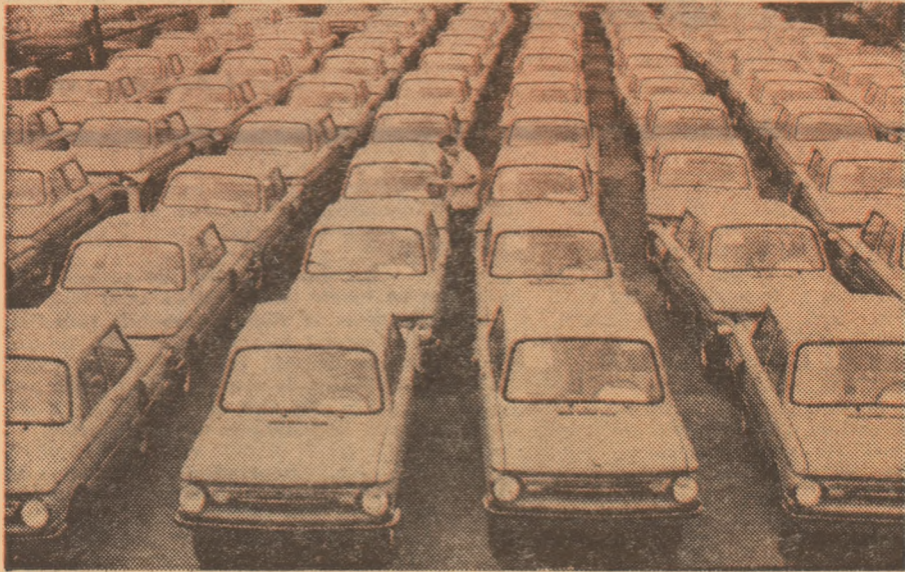
PROBLEMELE SECOLULUI NOSTRU

Reversul și aversul automobilului

Născut în zorile secolului nostru, automobilul a fost primit deopotrivă cu admirație și teamă. Considerat de unii ca o nouă treaptă pe drumul progresului tehnicii, el era socotit de alții o periculoasă amenințare pentru om. P. Stolkovski, consilier municipal al Moscovei în anul 1907, — deci într-o vreme când orașul avea 20 000 de birjari — declara alarmat:

— Automobilele sînt o noutate; mulți cal se sperie de aceea atunci cînd le ies în cale și sînt gata nu numai să mușchile pasagerii și pe birjar, dar să se și arunce asupra copiilor, femeilor

tr-adevăr, acesta are avantaje incontestabile asupra tuturor celorlalte mijloace de transport: manevrabilitate, viteză, cost mai ieftin al transportului pe distanțe mici, nu reclamă transbordări și poate fi imediat dat în exploatare. Aceasta este, desigur, și explicația pentru care, în unele țări, automobilul a preluat pînă la 80—90% din întregul trafic. În sfîrșit, cum altfel ar putea fi valorificate, să spunem, carierele și minele, cum ar putea fi aprovizionate cu materii prime fabricile și uzinele, cum ar putea fi construite centralele electrice și marile conducte... ca să ne

Vehiculul cel mai controversat

și să pricinuiască multe răni, în timp ce călătorii și automobilul văd totul, dar nu se simt obligați, după cît se pare, să se oprească și să prevină o mare nenorocire.

Omenirea era totuși departe de „marile nenorociri” care au marcat de atunci istoria automobilului. Astăzi, vehiculul pe pneuri a invadat orașele și izgonește omul tot mai mult de pe străzi. Mai mult, e primejdios chiar cînd staționează; e de ajuns ca motorul să fie pus în funcțiune pentru ca el să ejecteze în atmosferă un întreg buchet de substanțe toxice. Pe scurt, automobilul par a uita că se trag din... pietoni, iar automobilul pare a nu-și mai aminti că a fost și el inventat de oameni care mergeau pe jos.

S.U.A. fabrică automobile de 75 de ani. Parcul de vehicule crește de două ori mai repede decît populația. Într-adevăr, uzinele de automobile produc zilnic 12 000 de vehicule, în timp ce numărul noilor născuți este în medie de 6 000 pe zi. Mai mult, acești nou născuți — calculul a fost făcut la New York — aspiră în fiecare zi o cantitate de impurități nocive echivalentă cu fumatul a nouă țigări.

Așa se face că, la 60 de ani după declarația fostului consilier municipal al Moscovei, Franck Sted, directorul Serviciului de sănătate al statului California, a cerut ca, începînd din 1980, să se interzică pe teritoriul statului accesul automobilelor acționate de motoare cu benzină.

S-ar putea deci ca în viitorul apropiat să se ajungă la această situație paradoxală: motorul cu ardere internă, care a dat naștere automobilului, să-lucidă acum!

Dar drama automobilului nu se oprește aici. Din binefăcător al civilizației, el este privit astăzi de unii aproape ca un asasin. Căci, să nu uităm: pe șoselele globului circulă peste 200 000 000 de monștri pe roți, care cer zilnic sacrificiul a zeci de mii de morți, răniți și mutilați. Numai în Statele Unite au murit sub roțile automobilelor, de la începutul secolului, mai bine de un milion și jumătate de oameni, iar alți circa patruzeci de milioane au fost răniți. Pentru a întui și mai bine enormitatea acestor cifre e poate util să amintim că în cursul celor două războaie mondiale S.U.A. au avut 522 000 de morți și 875 000 de răniți.

Acesta este, așadar, reversul marii invenții! Revers care, aproape involuntar, dă naștere întrebării: de ce avem totuși nevoie de automobil?

Dar mai poate fi imaginată viața omului de astăzi fără automobil? În-

menținem la exemplele cele mai la îndemină.

Unul din exemplele cele mai concludente despre rolul automobilului în viața societății moderne ni-l oferă U.R.S.S. În această țară cu spații atît de întinse, rolul transportului automobil de mărfuri și călători sporește fără încetare. Între 1940 și 1966 de pildă — perioadă pentru care posedăm date —, traficul automobil de pasageri a sporit de 40 de ori, față de numai 1,5—2 ori cît a crescut volumul transporturilor pe calea ferată și pe apă. Mii de itinerare de automobile împinzesc tocmai regiunile cele mai excentrice în raport cu principalele artere de transport ale uriașei țări. În 1970 autobuzele au fost utilizate de peste 70 de miliarde călători — evident, de fiecare dintre ei de cîteva zeci sau sute de ori.

Cele de mai sus se referă, firește, la autocamioane și autobuze. Ce se întîmplă, însă, cu turismele? „Se știe — scria recent specialistul sovietic Nikolai Sasorov — că în cursul noului cincinal vinzarea de automobile către populație va spori de mai bine de șase ori. Printre cumpărătorii potențiali de mașini se vor afla mai ales medicii rurali și agronomii, care au realmente nevoie de ele. În orașe însă, dată fiind dezvoltarea luată de mijloacele de transport în comun, automobilul particular devine în multe cazuri nerațional, ba uneori chiar o povară pentru familie. Încît, în viitor, el nu va mai fi de mare ajutor pentru rezolvarea problemei transporturilor. Ci va avea mai ales rolul de mijloc de practicare a turismului, cu prilejul deplasărilor episodice ale familiei „în natură”.

Așadar, dintr-un motiv sau altul, o țară industrializată nu mai poate fi concepută astăzi fără automobil. Acesta a devenit inevitabil și tot ce se mai poate face azi e să se limiteze consecințele reversului său. Dar despre aceasta cu alt prilej.

AGRONOMIE

Prețioasele „deșeuri”

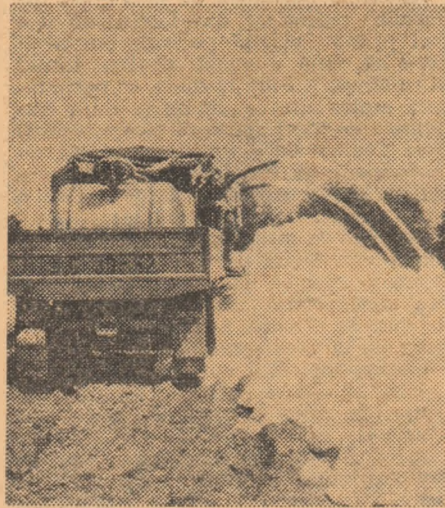
După cum se știe, în agricultură fertilitatea solului — care depinde în cea

mai mare parte de proprietățile lui fizice, chimice și biologice — este menținută și îmbunătățită prin metode de prelucrare intensivă, adăugarea de îngrășăminte chimice, drenaj și irigare. Există însă o categorie de soluri, și anume cele cu o structură deficitară, în care aceste mijloace dau greș.

Pe de altă parte, în industria materialelor plastice și industria petrochimică rezultă, în afară de produsele de bază, și unele așa-zise „deșeuri”, destul de scumpe, cărora era normal să li se caute o utilizare. O fericită colaborare cu agronomia a arătat că substanțele respective influențează favorabil îndeosebi proprietățile fizice ale solurilor de calitate inferioară, anume: structura, capacitatea de reținere și de cedare a apei. Acum, cercetătorii se străduiesc să extindă folosirea mijloacelor sintetice de ameliorare a solului, cum sînt numite de specialiști, la întreaga agricultură, intrucît, din cauza prețului ridicat și a cheltuielilor pe care le implică aplicarea lor, au fost încercate numai în pomicultură, viticultură și legumicultură. În același timp, paleta produselor a fost lărgită prin cuprinderea unor substanțe chimice modificate, provenite din alte industrii. În consecință, materialelor plastice spongioase li s-au alăturat polielectrolitii și emulsiile, iar gama efectelor urmărite s-a îmbogățit cu scurtarea sau prelungirea perioadei de creștere a unor culturi, limitarea lucrărilor de îngrijire și creșterea eficacității altor substanțe chimice folosite în agricultură, cum sînt: ierbicidurile, stimulantele etc.

Dar să trecem în revistă diversele produse. Materialele plastice spongioase sînt obținute prin dispersia unui gaz într-o substanță solidă și se caracterizează printr-o structură celulară (de burete) și o densitate mică. Ele se împart în două grupe, după proprietățile lor, care le determină și utilizarea. Fulgii de polistiren au celule închise și servesc în primul rînd la afinarea solurilor prea dense. Pe lângă o mai bună aerisire și un efect concomitent de drenaj, dacă terenul reține apa, ei duc și la modificări favorabile ale bilanțului termic, influențînd astfel pozitiv microorganismele din sol. Spuma de polistiren este răspîndită pe tot lotul de teren; pentru afinarea stratului superficial este îngropată apoi cu cultivatoarele sau grapele cu discuri, iar pentru tratarea straturilor mai profunde cu plugurile. Celulele deschise în proporție de 70 la sută ale condensatului uree formaldehidă preiau cu ușurință apa. Așadar, această substanță este indicată mai cu seamă în solurile ușoare, din care apa necesară plantelor se scurge prea repede.

A doua categorie de produse cuprinde polielectrolitii, care sînt săruri de mai multe substanțe chimice (de exemplu, compuși de poli-acrilonitril). Acțiunea polielectrolitilor se bazează pe adsorbția lor de către particulele de sol; în felul acesta crește proporția grăunțelor de sol stabile și inatacabile de către apă. Structura obținută se menține un timp mai îndelungat, în ciuda influențelor climatice și sarcinilor mecanice. Polielectrolitii acționează deci indirect și asupra bilanțurilor termice și hidrice. Cel mai bun efect îl au în solurile sărace în humus și cu tendință la înămolire, cum sînt solurile argiloase. Ameliorînd proprietățile fizice ale solului, polielectrolitii impulsionează încolțirea și creșterea culturilor și asigură producția chiar în condiții climatice total nefavorabile. Fiind încă scumpe, a-

„Spuma” de polistiren în ajutorul pămînturilor sărace

ceste substanțe nu pot fi totuși folosite în mod economic decît în grădini de zarzavat, vii și plantații de bumbac.

A treia categorie este aceea a emulsiilor. Emulsiile de bitum, de exemplu, sînt resturi rămase de la distilarea petrolului. Răspîndite prin stropire, sub presiunea de 3 atmosfere, pe suprafața terenurilor agricole formează o peliculă neagră strîns unită cu granulele de pămînt. Bitumul mărește temperatura solului, reduce evaporarea apei, împiedică formarea unei cruste, înămolierea,

Știa știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința

și spălarea substanțelor nutritive din sol. Grație primei acțiuni, el asigură încolțirea și creșterea mai timpurie a plantelor. Experiențe repetate ani de-a rîndul primăvara, în perioada de încolțire a sfeclii de zahăr, au demonstrat că sub pelicula de bitum temperatura solului este cu pînă la 4 grade mai mare decît în terenurile netratate. În consecință, s-a trecut la încercarea metodei pentru a favoriza încolțirea și creșterea timpurie a unor zarzavaturi, a porumbului și cartofilor.

Diverse institute de cercetare și laboratoare din industrie fac experiențe pe scară mare spre a deduce parametrii de utilizare optimă a diverselor mijloace sintetice de ameliorare a solului, în raport cu condiții locale variabile. În același timp, ele lucrează la îmbunătățirea produselor și a tehnicilor de aplicare, pentru a asigura economicitatea operațiilor.

ERPETOLOGIE

Șerpia concurează... aurul

Amintind încă o dată colaboratorilor săi că în cursul lucrului trebuie să dea dovadă de maximum de prudență, să se aperse unul pe celălalt, iar dacă cineva dintre ei nu se simte în formă e mai bine să se retragă, șeful laboratorului se apucă îndată de treabă. Prinse vipera cu un instrument special și o duse cu grijă la masa de lucru, după care începu o operație extrem de dificilă. Cu o mișcare foarte precisă, aproape automată, plasă pe capul animalului o riglă de lemn apoi, prinzînd o clipă potrivită, apucă șarpele cu degetele mare și arătător. În aceeași clipă, unul din asistenții săi apăsă ușor capul viperei avînd grijă să nu-i frîngă vertebrele. Respectînd în continuare toate măsurile de precauție, cei doi erpetologi ridicară vipera și o apropiară de vasul pentru colectarea veninului. Un alt asistent trase de maxilarul de jos al animalului, apucîndu-l de piele, ca să-i deschidă gura. Dacă în acest moment erpetologii ar fi săvîrșit cea mai mică greșală, șarpele, mușcîndu-și propriul maxilar, l-ar fi mușcat în același timp și pe asistentul care l-i trîgea în jos. În sfîrșit, după ce erpetologii au izbutit să fixeze dinții viperei pe sticla colectorului de venin, unul din ei a aplicat pe maxilarul superior un minuscul electrod care face ca mușchii capului să se contracte, să apese pe glanda cu venin și prețioasa picătură să cadă în colector.

După terminarea unei astfel de proceduri, operația este reluată cu celelalte animale aflate în terariu. Cînd nivelul veninului din vas atinge o înălțime de trei milimetri, prețiosul lichid este cîntărit, etichetat și depus într-un dulap special unde timp de zece zile se usucă, după care poate fi trimis consumatorilor.

În zece ani, Laboratorul de erpetologie din Frunze, unde se desfășoară zilnic asemenea operații, a acumulat o mare experiență în îngrijirea șerpilor veninoși care, după cum se știe, nu rezistă prea mult în captivitate, în tehnologia colectării veninului și, lucrul cel mai impor-

TEHNICA

tehnica tehnica

Tehnica tehnica tehnica
 Tehnica tehnica tehnica
 Tehnica tehnica tehnica
 Tehnica tehnica tehnica
 Tehnica tehnica tehnica
 Tehnica tehnica tehnica
 Tehnica tehnica tehnica

tant, in sporirea „productivității” șerpilor.

Ingrijirea șerpilor veninoși în captivitate este o treabă foarte dificilă. Ținuți tot timpul în voliere, ei slăbesc repede, se îmbolnăvesc și în general nu rezistă mai mult de un an. De aceea, pentru a obține mai mult venin, erpetologii luptă efectiv pentru fiecare zi din viața lor. Li hrănesc numai cu pui, vrăbii și porumbei vii, mențin în voliere o curățenie de farmacie, le asigură un regim hidric și termic optim. Li supun cu regularitate controlului medical și cînd se îmbolnăvesc îi tratează. Așa se explică și de ce dacă acum doi-trei ani la-

Încă puțin și prețiosul venin se va scurge în colector

boratorul obținea anual de la o viperă doar patru miligrame de venin praf, astăzi obține 16,8 miligrame. În același timp, cantitatea totală de venin a sporit în aceeași perioadă de la 200 de grame la 1,5 kilograme. În ultimul timp colectivul laboratorului a elaborat o tehnologie de întreținere a șerpilor în semilibertate, ceea ce-l permite să le mărească de trei-patru ori „productivitatea”.

Același scop are și o recentă inițiativă a laboratorului din Frunze. Este vorba de o cutezătoare experiență de colectare a veninului de la șerpi în libertate.

Insemnătatea muncii dificile și primejdioase pe care o fac erpetologii, poate fi însă desigur apreciată mai aproape de valoarea ei dacă știm că veninul șarpelui este de 300 de ori mai scump decît aurul.

OPTICĂ

Uimitoarele culori ale Terrei

„Cîtă frumusețe!” Aceste cuvinte au fost rostite de Iuri Gagarin, primul cosmonaut, la vederea uimitorului spectacol coloristic pe care-l oferă Pămîntul privit din Cosmos. Întors pe Pămînt Gagarin și-a completat astfel impresiile: „Vedeam norii și umbrele lor ușoare... Pămîntul este o simfonie de culori. E în-

conjurat de o aureolă de tonuri albastre foarte deschise. Această dungă se intensifică pînă la albastru, violet, iar pînă la urmă trece într-un negru de cărbune!”

După Gagarin, ceilalți cosmonauți au urmărit și ei gama specifică și schimbătoare a culorilor pe care le au continentele, oceanele, norii, atmosfera. Fotografii în culori realizate dovedesc vastă gamă coloristică a Pămîntului, deși sînt departe de a o putea reda în toată diversitatea ei. Înarmat cu o aparatură specială, cosmonautul G. T. Beregovoi a izbutit să fixeze acest spectru coloristic cu mai multă obiectivitate.

Analiza corectă și nuanțată a paletelor de culori n-are, evident, un interes exclusiv estetic, ci și o mare importanță practică pentru rezolvarea unor probleme terestre. De aceea este important de aflat ce se ascunde îndărătul orgiei de culori cosmice a Pămîntului și ce poate aduce științei cercetarea acestui fenomen. Pentru a răspunde la aceste întrebări trebuie considerate și analizate toate descrierile făcute de cosmonauți. După mărturiile călătorilor în spațiile interstelare, foarte interesant este răsăritul cosmic. După cum foarte impresionantă este — ne asigură ei — și uimitoarea diversitate și schimbarea rapidă a culorilor crepusculului cosmic.

Cosmonauții B. V. Volinov și E. V. Hrunov de pe nava cosmică „Soiuz-5” au descris astfel aureola crepusculară din atmosfera senină a Pămîntului: În apropiere de suprafața Pămîntului predomină culorile roșu-oranj. O dată cu creșterea înălțimii, se petrece o trecere lentă, abia perceptibilă, către galben-oranj, galben, după care urmează o dungă colorată în albastru închis, succedată de culori albastre foarte deschise. La hotarul cu Cosmosul culorile se închid și de la albastru închis se trece la negru-violet. Hrunov a subliniat că paleta de culori a zoriilor cosmice este caldă, discretă, cu treceri imperceptibile de la o culoare la alta.

Din păcate însă descrierile făcute de diverșii exploratori ai Cosmosului nu coincid, ba, mai mult, uneori se deosebesc chiar foarte mult între ele. Prima femeie cosmonaut, V. V. Nikolaeva-Tereșkova, a dat următoarea evoluție a culorilor: de la roșu oranj și galben către o dungă largă albicioasă, apoi de la albastru deschis, albastru, la negru-violet. Cosmonauții de pe nava americană „Gemini-4” au identificat o evoluție de la roșu-oranj și galben, albastru deschis, dungă albicioasă, la albastru deschis, albastru și o dungă lată albicioasă.

Aceste neconcordanțe în descrieri s-ar putea explica prin situația meteorologică a atmosferei Pămîntului, care nu era identică în cursul diverselor zboruri. De asemenea, trebuie luat în considerare faptul că perceperea culorilor are un aspect individual, depinde de caracteristicile optice ale fiecărui om.

Oricum însă este incontestabil că bogăția coloristică și compoziția structurală a crepusculului cosmic — de pildă — sînt determinate în primul rînd de eterogenitatea și diversitatea proprietăților optice ale atmosferei pămîntești. Se știe că frumoasa culoare albastră a cerului este un rezultat al fenomenului numit dispersie moleculară. Luminozitatea și culorile crepusculului depind de felul cum decurge fenomenul de dispersie și absorbție a radiației solare în diferite nivele ale atmosferei. Atmosfera

Airica văzută de la 90.000 km înălțime

noastră joacă rolul unei prismă gigantice în raport cu radiațiile solare. Straturile de jos ale atmosferei „sting” radiațiile cu lungimi de unde scurte, lăsînd să treacă numai cele corespunzătoare regiunii roșii a spectrului. De aceea, aproape de suprafața Pămîntului predomină tonurile roșu-oranj. În straturile superioare ale atmosferei, unde densitatea este foarte mică, nu mai

— Acum avem și noi echipa noastră

Desen de V. Mileiko

există o dispersie a radiațiilor solare și de aceea regiunile corespunzătoare din crepuscul sînt colorate în negru-violet.

Un rol identic cu al moleculelor, dar de mai mare importanță îl joacă aerosolii.

Produse rezultate din poluarea atmosferei cu praful de pe suprafața Pămîntului, cu reziduuri industriale, cu emanații vulcanice, cu praf cosmic, aerosolii sînt o prezență cosmică bine definită. Avînd în vedere rolul lor în constituirea paletelor de culori amintite, cercetarea dispoziției aerosolilor în atmosferă îmbracă o deosebită importanță.

Cunoscînd legile variației densității atmosferei Pămîntului și a proprietăților ei în funcție de nivel, se poate circumscrie și evoluția luminozității și a culorilor aureolei crepusculare. Pe baza unui mare număr de experiențe și a unor deducții teoretice, fizicianul englez Raley a propus astfel un model optic al atmosferei. În conformitate cu acest model, evoluția culorilor are următoarea gradăție: de la tonuri luminoase saturate de roșietic-oranj, la oranj, galben-oranj și galben. Între acestea și regiunile colorate în albastru deschis s-ar interpune o dungă albicioasă, foarte luminoasă. Dar nici acesta și nici alte modele teoretice nu pot cuprinde totuși toată diversitatea manifestărilor optice ale atmosferei reale, însă fiecare în parte și toate la un loc contribuie la o prezentare cît mai exactă a fenomenului.

În orice caz, cercetarea atmosferei sub raport optic și, în această ordine de idei, luarea în considerare a tuturor descrierilor făcute de cosmonauți este de o valoare inapreciabilă pentru navigația cosmică. Căci precizia orientării navelor cosmice în raport cu Pămîntul depinde în mod hotărîtor de cunoașterea proprietăților optice ale atmosferei.

ZOOLOGIE

Anemonele au valeți?

Cercetînd fundurile marine, cercetătorii se simt deseori atrași de elucidarea unor fenomene care pot fi întîlnite și pe uscat. Așa se face că, acum cîțiva ani, atenția lor s-a îndreptat asupra unei ciudate și primejdioase asocieri între anemona de mare și un mic pește vîrgat din familia Pomacentridelor, elegantul *Amfiprion unimaculatus*. Veninoasa actinie sau anemonă de mare, un soi de crizantemă gelatinoasă, poate ajunge uneori pînă la un diametru de un metru și este fatală peștilor care trec prin apropierea tentaculelor ei. Dotate cu celule veninoase, aceste tentacule, așa-numitele nematoblaste, înhață și paralizază prada pe care apoi, încă vie, o dirijează spre gura lacomă a animalului, amplasată în partea lui superioară.

Plonjorii din mările calde, îndeosebi din Oceania, unde *Amfiprionul* abundă, în zonele cu recifuri coraliere, au constatat că acesta este singura specie de pește care n-are de pătimit de pe urma anemonelor: el pătrunde și iese din anemonă fără să-i pese de tentacule, ca o pasăre în cuibul ei. Ba chiar, în anumite momente, între cele două viețuitoare marine par să aibă loc manifestări de tandrețe: peștele se zbenguie printre tentacule, care-l mîngie ca pîrul unei femei. Uneori *Amfiprionul* dispare în interiorul anemonei reapare printr-un salt, revine fremătînd...

Studiînd cu atenție acest flirt, care în termeni științifici se numește „comensalism”, zoologii au reușit pînă la urmă să-i găsească și explicația: zburdînd pe lingă anemonă *Amfiprionul* îi face toaleta, adică îi curăță tentaculele și gura. Este un gen de servicii destul de des întîlnit de altfel în regnul animal: micuța egretă albă de la tropice, de pildă, se ocupă de toaleta bivoliilor agasați de căpușe; ploierul egiptean curăță dinții crocodiliilor; crabii se îngrijesc de spinările uriașelor iguane din insulele Galapagos, iar o altă specie de pești, băbuțele, sînt dentiștii fără diplomă ai peștilor-papagal. De asemenea, se cunosc acum cel puțin șase specii de crevete-valet și se mai știe că morunul se împacă de minune cu reductabilele rizostome ale meduzelor. Acest gen de servicii prilejuiește însă cîteodată și siretlicuri. Astfel, pentru a-l înhăța pe naivi, peștele *Blennius* cu dinții ascuțiți ca o sabie ia deseori aspectul peștelui buzat-dentist.

De alminteri, nici serviciile pe care *Amfiprionul* le face anemonei nu-s chiar atît de inocente. Joaca, culoarea lui ro-

Ca o navă care încrucișează în zona fortăreței unde-și are baza, *Amfiprionul* caută să atragă prada

șie brăzdată de dungi galbene atrag atenția peștilor voraci care pornesc în urmărire pînă la anemonă, unde micul pește își caută salvarea, iar următorul își găsește sfîrșitul între tentaculele veninoase. Abilele manevre ale *Amfiprionilor* au putut fi filmate, desigur nu fără oarecari dificultăți, de comandantul Cousteau, cunoscutul explorator al Lumii tăcerii. El afirmă că micuții pești nu numai că atrag prada spre teribila capcană, dar culeg și bucăți de pește dinadins tăiat, oferindu-le „slăpînei”. Încît nu încapă nici o îndoială: *Amfiprionii* îndeplinesc oficiile unor adevărați valeți și încă stilați.

Multă vreme-s-a crezut că *Amfiprionii* sînt imuni la veninul anemonei. Ulterior, s-a constatat totuși că lucrurile nu stau chiar așa. Se pare, socotesc cercetătorii, că anemona nu-i respectă decît pe *Amfiprionii* proprii și nu pe cei ai vecinilor, tolerînd doi sau cel mult trei, pe care îi protejează servindu-le drept cuib. Ceea ce nu se știe încă prea bine este modul în care anemona își recunoaște valeții. S-ar părea că un rol important l-ar juca limbașul culorilor care — în lumea peștilor — este de o extremă precizie. Se crede că anemona se pricepe să deosebească nu numai specia, ci și individul. Singura ipoteză plauzibilă pentru această capacitate de recunoaștere ar fi aceea a unei comunicări hormonale, electrice sau prin mișcare, întrucît cercetări recente confirmă existența la pești a unui miros, a unui sistem fonic, unei sensibilități electrice și unor modalități de exprimare prin gesturi. Care dintre aceste forme de comunicare asigură însă ciudata asociere din tre anemonă și *Amfiprion* rămîne încă a se stabili.

Studiind proprietățile vitaminelor (la Institutul kazah de microbiologie și virusologie)
Foto: A.P.N.

ARTICOL CERUT DE CITITORI

Raze de speranță în tratamentul sclerozei în plăci

S-ar putea ca viitorul apropiat să destrame misterul ce învăluie încă scleroza în plăci. Destul de răspândită și cu o etiopatogenie încă necunoscută, această grea boală este în momentul de față obiectul unor cercetări intense pe plan mondial.

Se știe că scleroza în plăci este o boală a sistemului nervos central, sistem pe care îl distruge în „plăci” (în porțiuni progresive), localizate în diverse puncte și având ca urmare diferite manifestări corespunzătoare punctului lor de localizare.

Scleroza este o boală necunoscută la copii și foarte rară la adulții care au depășit vârsta de 50 de ani. Ea atacă în marea majoritate a cazurilor indivizi în plină vigoare, între 20 și 40 de ani. Necunoscută în țările calde și în regiunile tropicale, boala bîntuie în special în țările cu climă temperată sau rece, unde are o frecvență cam de 50 de cazuri la o sută de mii de persoane.

Începuturile bolii sînt progresive. Mai mult, pare dovedit că boala poate rămîne în stare latentă, fără nici un fel de manifestare specifică, timp de zece sau chiar mai mulți ani. Această constatare de natură epidemiologică a făcut să se aprecieze că scleroza în plăci ar putea face parte din categoria particulară a **maladiilor cu virus latent**. În speță este vorba de afecțiuni la care există dovada că sînt cauzate de un virus, cum sînt de pildă **tremuriciul oilor**, transmis de un virus caprelor și șoarecilor sau **encefalita vizionilor**. La oameni, **boala kuru** este o ciudată afecțiune neurologică ce bîntuie printre aborigenii unor triburi din Noua Guinee și al cărei timp de apariție și manifestare se poate întinde pe mai mulți ani. S-a încercat deci — și eminentul virolog român C. Levaditi a formulat cel dintîi această opinie — a se descoperi un virus lent provocator al sclerozei, fără a se izbuti însă, cel puțin pînă în prezent. Ba, dimpotrivă, cercetări recente tind să demonstreze că scleroza s-ar deosebi fundamental de maladiile provocate de virusuri lente.

Datorită unor noi tehnici de laborator, s-a constatat, prin analiza anticorpiilor conținuți în lichidul cefalorahidian al unor bolnavi atinși de scleroza în plăci, că anticorpii reacționează la contactul cu anumite virusuri. Cercetările s-au orientat spre următoarea ipoteză: combinarea aspectelor virusologice și imunologice ale maladiei. Un băiat sau o fată în jurul vârstei de 10—15 ani, de pildă, suferă atacul unui virus cunoscut sau chiar necunoscut. Organismul lor reacționează, fără a izbui să nimicească total agresorul. Virusul rămîne astfel cuibărit înăuntrul anumitor celule, în speță înăuntrul celulelor nervoase. Nu este vorba de fapt de virus în totalitatea lui, ci de unul din componenții săe esențiali, **acidul nucleic**. Acesta tulbură **codul genetic**, adică codul care permite celulei să producă proteine invariabile. Celulele parazitare încep să producă acum proteine anormale. Organismul identifică drept „străină” această substanță nervoasă deteriorată și începe să

fabrice anticorpi, spre a se debarasa de ea. Or, plăciile sclerozei nu ar fi decît consecința asaltului dat de anticorpi asupra celulelor anormale. Această ipoteză a recenților cercetări este extrem de seducătoare și nu ar fi exclus ca ea să conducă la descoperiri importante în legătură cu cancerul și leucemia. Se presupune într-adevăr că niște virusuri ar fi la originea acestor teribile boli și că acestea ar acționa denaturînd codul genetic al celulelor, care devin în felul acesta monstruoase.

Din păcate, însă, pînă acum nu s-a descoperit un remediu specific, și în consecință un tratament radical al sclerozei în plăci. Bazîndu-se pe ipoteza imunologică a unei reacțiuni a organismului împotriva propriului său țesut nervos, în momentul de față se administrează bolnavilor medicamente „imunosupresoare”, utilizate și la bolnavii ce au primit grefe, pentru a preveni fenomenele de respingere a organului greșit. Or, se pare că aceste medicamente, dintre care Serul antilimfocitar (SAL) se experimentează acum pe scară largă, și-au demonstrat o bună eficacitate. Întrucît însă boala are manifestări cu îndelungate ameliorări spontane (fără a fi influențată deci **din afară**, prin acțiunea unor medicamente) este greu ca specialiștii să se pronunțe deocamdată în mod categoric.

Merită menționat și faptul că medicamentele destinate „să adoarmă” acțiunea de respingere a corpurilor străine duc vremelnic la rezultatele dorite. Dar prețul plătit este foarte scump, deoarece organismul pus în imposibilitate de a reacționa față de alte boli rămîne fără apărare și ca atare vulnerabil la tot soiul de maladii. Iată de ce tratamentul cu imunosupresive al sclerozei în plăci nu este încă decît o rază de speranță în întunericul care înconjoară această boală a sistemului nervos.

Medicus

A PRESCRIE SAU A NU PRESCRIE ?

Medicamentele și femeia gravidă

N-au trecut nici zece ani de cînd tragedia thalidomidei a pus zguduitor în lumină o realitate pînă atunci numai bănuită, anume că administrarea anumitor medicamente în timpul sarcinii are asupra fătului efecte foarte dăunătoare. „Procesul thalidomidei” a inaugurat astfel un nou capitol al patologiei **iatrogene** (boli provocate de medici sau de medicamente — N.R.) — și anume cel al așa-ziselor boli **teratogene** (monstruoziități fizice congenitale N.R.). S-a vorbit și s-a scris atît de

mult în ultimii ani pe tema aceasta, încît teama pentru soarta viitorului lor copil a împins multe gravide să refuze orice fel de medicamente chiar atunci cînd acestea le erau absolut necesare.

În realitate, perioada cînd femeia gravidă s-ar afla în pericol de a absorbi un medicament nociv pentru sănătatea copilului ei este numai aceea de la începutul sarcinii, deci atunci cînd nici nu știe măcar că este gravidă! Diagnosticul sarcinii este rareori stabilit înainte de săptămîna a treia, altelei chiar mai tîrziu, dacă între timp s-au produs metroragii (scurgeri de sînge uterin) care pot fi confundate cu menstruația.

Problema prezintă importanță mai ales în legătură cu examenele radiologice. Trebuie să stăruim încă o dată asupra pericolului ce amenință fătul atunci cînd femeia gravidă își face o radioscopie sau radiografie. Este un fapt dovedit cert pe animale că razele X provoacă grave malformații progeniturii.

Un incontestabil pericol pentru făt îl prezintă apoi majoritatea vaccinărilor făcute în cursul primelor trei luni de graviditate. În toată această perioadă, placenta este receptivă la virusuri și la anumiți microbi, extrem de nocivi pentru făt. Există deci riscul de a introduce în organismul mamei, prin vaccinarea cu un vaccin viu atenuat, un microorganism care și-ar păstra intacte proprietățile teratogene. Unele vaccinări (chiar cu un vaccin inactivat) sînt periculoase și pentru că provoacă febră, care este în mod sigur dăunătoare fătului. Este cazul, de pildă, al vaccinurilor tifo-paratific, anti-tuse convulsivă, antidifteric, antidizenteric, antibacilic. Aceași problemă se ridică și în legătură cu vaccinul antipoliomielitic cu virus viu atenuat (tip Sabin), care nu trebuie prescris în cursul sarcinii; în schimb, vaccinul cu virusuri ucise (tip Salk-Lépine) este total lipsit de nocivitate. Pot fi prescrise fără restricții în timpul sarcinii: vaccinurile antitetanic, antigripal și anticholeric. Dar multe femei gravide refuză tocmai vaccinarea împotriva gripei, deși vaccinul este total inofensiv, în timp ce gripa este o boală infecțioasă extrem de nocivă pentru făt.

O altă categorie de medicamente care impun precauții sînt hormonii. Se pare că hormonii androgeni — testosteronul, metiltestosteronul, metilandrosteronul — ar provoca masculinizări ale fătului de sex feminin, dacă sînt administrați la începutul sarcinii. Se poate administra însă fără nici un risc progesteronul, care nu are nici un fel de acțiune nocivă asupra viitorului copil.

În ce privește așa-zisul efect teratogen al corticosteroizilor administrați în doze terapeutice, el este încă discutabil, așa încît nu trebuie evitată corticoterapia la femeia gravidă atunci cînd tratamentul se impune cu necesitate.

În legătură cu medicamentele psihotrope, cele care au provocat panica antimedicamentoasă (fenotiazinele, barbituricele și anesteziicele), ele sînt în mod cert total nepericuloase. După cum și antibioticele sînt medicamente care pot fi prescrise fără teamă gravidei bolnave. Penicilina, eritromicina, novobiocina, rifomicina, cloramfenicolul pot fi utilizate fără risc. Streptomina poate fi însă toxică atît pentru făt cît și pentru adult, fiind la originea unor leziuni grave ale aparatului auditiv, urmate de surditate definitivă. Sulfamidele solubile nu au nici un efect patologic, dar sulfamidele-retard par a fi cauza unor ictere ale nou-născutului. Tetraciclina pot provoca fragilități și colorații anormale ale dinților, dacă sînt absorbite de mamă în cursul ultimului trimestru al sarcinii, dar anomalia nu atinge decît prima dentiție.

Numărul substanțelor antiinfecțioase care pot fi utilizate fără teamă de către viitoarea mamă este deci destul de mare pentru a face față oricărei situații.

— Ce gust rău are medicamentul
ăsta!
— Nu e medicament, e lapte...

esculap
esculap esculap
esculap esculap escula
lap esculap esculap esu
esculap esculap esculap
culap esculap esculap escu.
p esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

Poșta medicului

EMIL și ELENA — Iași: După părerea noastră, absența „noului-sos” la abia un an după căsătorie nu este încă un motiv de alarmă. Totuși, dacă aveți temeri în această privință Emil se va adresa unui endocrinolog, în vederea unei spermogramme și a examenului 17-cetosteroidilor urinari, iar Elena va consulta mai întîi un ginecolog. Succes!

GH. TĂTARU — Galați: 1) Informația publicată în revistă are o vîrstă... venerabilă, așa încît, spre regretul nostru, nu vă mai putem oferi nici un supliment de date despre botanistul cu care doriți să intrați în corespondență; 2) Da, într-adevăr, transplantele și „mini-aparaturile” sînt soluția viitorului, asupra căreia ne propunem să revenim cu un articol special.

E.L.P. — București: Pentru prevenirea bolilor venerice, practica profilaxiei cu penicilină-comprimate nu este recomandabilă, spre a nu provoca o antibiorrezistență la penicilină sau a „masca” un sifilis. Pentru profilaxia locală: spălarea cu apă și săpun înainte și după și utilizarea următoarei pomezi protectoare: Rp. Pudră de sulfatazol 4 g, calomel 8 g, lanolină 8 g, vaselină albă 8 g.

CONSTANTIN ION — Reșița: Nu vă încredeți în aparențe, problema ridicată de dv. poate fi de ordin subiectiv și nu consecința unor carențe hormonale.

RODICA A.S.E. — București: 1) Lungimea tubului vaginal este de aproximativ 10 cm, iar diametrul de 2-3 cm; 2) 3-5 cm. 3) Uterul este un organ cu aspect de pară așezată cu virful în jos, măsurînd cam 6-7 cm lungime, 5-8 cm lățime și avînd o greutate de aproximativ 60 g.

C. IRINEL — Galați: INTIM — Cimpina; N.N.D. — Arad; PETRESCU ELENA — București: Nu știm dacă faptele pot fi o consolare pentru dv. Dar, după unele statistici 55%, după altele chiar 80% din femei acuză frigiditate. Cauzele pot fi de origine neurologică (leziuni medulare, nevroză etc.), ginecologică (infantilism genital, rupturi de perineu, telecistitoridic etc.), endocrină etc. sau adeseori chiar inexperiența partenerului. Problema trebuie tratată deci de la caz la caz, specialiștii cei mai indicați pentru a preciza etiologia tulburării fiind ginecologii și endocrinologii. T-ra de cantarida sau iohimbina nu sînt decît paleative, pe lingă faptul că pot avea efecte toxice.

A.R.S.A. — Tg. Mureș: 1) Îngăduiți-ne să vă amintim celebrele versuri horafiene din Oda lui Postumus, care încep cu obsedantul avertisment: „Trec anii repezi, Postume, Postume / și fără noimă ne prosternăm smeriți, / căci bătrînețea nu întîrzie. / Moartea ne adulmecă rea și rece”. De aceea, numai acceptarea unei vieți sexuale ritmice va determina dispariția tulburărilor de care vă plîngeți. 2) Nu menopauza este influențată negativ, ci perioada de maturitate sexuală! 3) Împotriva reumatismului craniene (dacă sînt într-adevăr reumatice, și nu migrene ale unei nevroză de inhibiție) dau rezultate satisfăcătoare: Alindor, Fenilbutazona sau Indocidul, asociind vitamina B₁ fortissim, curenți diadinamici, nămoloterapie. 4) Un regim sărac în lipide animale, consumarea untdelemnului din germei de porumb și o cură prelungită de Asclerol 3 cpr./zi pot normaliza nivelul colesterolului sanguin, prevenind evoluția aterosclerozei.

Pr. PETRE — Galați: Saprozanul și Mexaformul sînt astăzi antiseptice intestinale cu un bun renume în tratamentul colitelor cronice.

NAPU GHEORGHE — București: În constipația cronică a copilului mic trebuie suspectat și un **megacolon congenital** (boala Hirschsprung); de aceea este bine să consultați un specialist pediatru. Dieta va fi bogată în zarzavaturi (zîlnic salate) și fructe (mercele sînt mai puțin utile), iar laptele va fi redus la 400 ml/zi. Ca laxative preferăm mîcerea (2 lingurițe pe noaptea dimineată), decoctul de crîșin (1—1.5%) 50 ml seara la culcare sau extractul uscat de aloe (sabur) în doze de 10—15 ctg.

(Continuare în pag. 11-a)

SPANIA

Pe drumul lui Don Quijote

— Santiago de Compostella? Luis Miguel Dominguin (da, chiar celebrul matador și filozof, prieten al lui Picasso și erou al lui Hemingway) a inclinat ușor din cap. Orașul are într-adevăr o catedrală frumoasă, universitate, pescari. Toate incontestabil interesante, nimic de zis, dar se pot ele compara cu Andaluzia, cu Andaluzia cîntecelor și dansurilor înflăcărâte, cu Andaluzia și La Mancha?

Pe scurt, prietenii mei spanioli mi-au dat peste cap itinerarul alcătuit la Moscova și mi-au propus un altul, care începea cu „Drumul lui Don Quijote”.

...Ramon m-a dus mai întâi în orașul Motadel Cuervo; case cu terestre protejate de zăbrele dantelate și curți cu flori și rufe întinse la uscat care păreau albastre, atât erau de curate. Liniște, pustiu; numai din cînd în cînd se ivea de după vreun stor o pereche de ochi negri, catifeleți. Orașul era pustiu

cu domnul rus? întrebuse el bucuros, trăgînd lacom din țigară. Bineînțeles. Nu-i asta treaba mea? Și apoi știu și rusește: „Moscu”, „Sputnic”, „Strastvu”. O să ne înțelegem de minune.

Ceva mai tîrziu, Manolo a început să-mi explice ceva, lăsînd mult timp volanul în voia soartei, pentru că un spaniol nu poate vorbi fără să gesticuleze; uneori făcea cu ochiul într-o anumire direcție, ceea ce voia să însemne „privește cu luare aminte”, sau îmi arăta morile de lîngă Campo de Crip-tana și castelele medievale de pe niște coline, în timp ce mașina ba se aținea, ca Rosinanta, pe marginea unui șanț, ba o lua razna pe partea opusă a șoselei.

La Argamacilla de Alba, Manolo a lăsat automobilul în mijlocul piațetei „Plaza Mayor” și a pornit fredonînd pe strada Cervantes, oprindu-se în fața casei albe a lui Don Quijote.

Un drum care amintește și astăzi de vremea nemuritorului hidalgo

căci sezonul turistic se terminase și totul purta pecetea invizibilă a singurătății din timpul iernii: stația de benzină fără clienți dar împodobită încă ca în timpul Fiestei, restaurantul „Meson de Don Quijote”, fără consumatori și chiar avida curiozitate cu care mă priveau cei cîțiva clienți permanenți ai tavernei, totul demonstra că orice nou venit era acum un mic eveniment.

La Mancha. La Mancha, cu peisaje de ev mediu, căsuțe minuscule cu acoperișuri de olane roșii, crînguri de măs-lin, păstori pe marginea drumurilor, autobuze rare cu ornamente inimaginabile, liniște și muzică pe care n-o auzi, dar o simți zbuciumîndu-se în tine — muzica flamenco-ului; brațe scurte dar puternice ce au parcă ritmul în sine; voci pătrunzătoare, triste dar și vesele, încrezătoare; fețe nădușite după zece minute de dans înfocat cînd spectato-rul, contaminat de ritm și cîntec nu mai poate sta în loc și vrea să se rîdice, să fie la fel de vesel. Să transpire și el și să se bucure ca flăcăul pe care nimeni n-a trebuit să-l învețe să cînte, căci are cîntecul flamenco în sine.

Pe bunul, veselul meu șofer Manolo mi-l prezentase Dominguin tocmai cînd acesta își îneca amarul, pentru că șoma, în al cincilea pahar de „tinto” roșu...

— Să merg pe drumul lui Cervantes

globul
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

— Angelita, a strigat el voios. Am adus un rus. Dă-mi cheile de la Casa hidalgo-ului; rusul vrea s-o vadă.

Cum nu i-a răspuns nimeni, Manolo a lovit de cîteva ori în laba de tigru turnată în bronz de la ușa casei Angelitei; spaniolilor nu le place soneria.

Pînă la urmă s-a ivit și Anglita — care a deschis cu o cheie uriașă poarta casei „hidalgo-ului”, — și deodată m-am pomenit într-o curte pustie. Lîngă o grămadă de vase de lut se afla, abandonată, șaua Rosinantei, iar de perete era rezemată o sabie. Casa era și ea pustie, numai niște burdufuri cu vin, pereți albi, imaculați, o măsuță și două scaune incomode.

Angelita a început să-mi explice unde mînîncă, de obicei, Don Quijote și pe ce scaun șade cînd citește și-mi vorbea despre hidalgo de parcă acesta plecase pentru scurtă vreme doar la El Toboso. Manolo îmi „tălmăcea” cuvintele ei, repetîndu-le de cite cinci ori, dar cu un glas numai de patru ori mai puternic.

Următoarea escală a fost o cascadă. După care, în drum spre peșterile Montezinos, goana mașinii a fost însoțită de o apă transparentă albastră-ver-zuie, de stînci roșcate, plopi cu frunza crudă, nisip galbui și firele argintii ale liniilor de înaltă tensiune. Am trecut pe lîngă căsuțe țărănești sărăcăcioase și pe lîngă hotelurile noi de pe țărîmul la-gunei Ruider. Șoseaua mergea drept înainte, dar Manolo a cotit spre dreapta și drumul ne-a fost brusc barat de o turmă de capre lăptoase ca niște hip-pies. Apoi am ajuns din urmă doi ca-tiri (și m-am întrebat dacă unul din ei nu era călărit chiar de Sancho Pan-cha, căci grăsunul păstor care-mi atră-sese luarea aminte semăna izbitor cu nemuritorul personaj. Numai tranzisto-rul agățat de gît m-a trezit la realitate). Manolo a frînat brusc, a deschis portie-rea și mi-a spus:

— Cueros Montezinos. Înțelegeți, Ju-lian? Peșterile Montezinos!

Cînd am ieșit din peșteră soarele era la amiază și am înțeles de ce se duceau acolo pictorii ruși pentru a lucra; ni-căieri în lume, nici chiar în Italia nu există o asemenea gamă bogată de culori.

...La El Toboso, custodele casei Dul-cineii m-a condus într-o mică bibliotecă prăfuită și a deschis un volum gros de Cervantes.

— L-ați citit pe Cervantes? m-a înt-rebat el.

Nu i-am spus că în U.R.S.S. „Don

Quijote” a fost publicat într-un tiraj de peste două milioane de exemplare...

Ca în casa hidalgo-ului, și în casa Dulcineii totul îmi părea familiar. Aveam impresia că Dulcinea era pleca-tă în vecini și că avea să se întoarcă dintr-o clipă într-alta...

Noaptea am ieșit în stradă. Orașul dormea, dar eu nu puteam să dorm. Am străbătut strada pustie cu ampren-tă medievală — obloane la ferestre, ză-brele, porți încuiate, ziduri de cetate — și mi-am amintit de bulevardele largi ale Madridului, de miile de mașini care se aliniază noaptea de-a lungul trotuarelor — ca niște animale sălba-tice oprite acolo după un drum lung și obositor — și dorm buștean bot în bot; mi-am amintit de expoziția unui pictor comunist de la Muzeul de artă con-temporană, de greviști, de demonstrații studentești, de zeci de întîlniri cu oa-meni diferiți și încetul cu încetul im-presiile au început să se sedimenteze dînd imaginea Spaniei de azi. Alături de Madridul clocotitor, de Granada, de Burgos — gospodării țărănești mizere, iar lîngă cocioabe sordide, palate ale aristocraților și proaspeților îmbogățiți. Istoria poate și chiar trebuie conser-vată, dar e o crimă să menții evul mediu.

Julian Semenov

NIGERIA

Șoferi trecuți la pierderi

Noaptea, pe șoselele extrem de per-ful use, cînd de după o curbă se iveau două fascicule puternice de lună care mai întii se înălțau spre tării, iar apoi se fixau orbitoare în ochii noștri, ne trăgeam speriați la marginea drumului, lăsînd să treacă pe lîngă noi uriașe cis-terne de benzină. Cu asemenea coloși e mai bine să nu-ți pui mîntea, căci nu-și micșorează niciodată viteza, merg de-a dreptul și nu se opresc nici chiar dacă te turtesc ca pe o cutie de con-serve. Companiile pentru care lucrează cer viteza, încît șoferii trebuie să apese pe accelerator, să depășească, să răs-toarne, să strivească, ba chiar să-și frîngă ei înșiși gîtul. Companiile cal-culează, cîntăresc totul, nu scapă nimic din vedere; pentru ele e mai rentabil să piardă cîteva mașini pe un decit acestea să circule conform regulamente-lor în vigoare, cu viteza reglementară și să fie depășite de concurenți. Dacă vreun șofer moare într-un accident, e este trecut, împreună cu mașina, la pierderi. Nu se fac anchete. La volanul monstrilor auto se află oameni slabi cu ochii injectați de nesomn, care mes-tecă mereu cola sau o iarbă care le in-sufflă o energie artificială. Principalul e să circule cu viteza, întrucît altmînter își pierd slujba și nimic nu e mai rău ca asta. Înainte, înainte, numai să nu fii depășit! Căci în urma unei auto-cisterne a companiei „Shell”, întuneri-cul nopții e sfîșiat de farurile unui col-os al firmei „Esso”. Iar acolo unde la ființă o stație de benzină „Shell”, răsare imediat și una „Esso”. Rivalitatea, care face ca aceste companii să fie ne-despărțite, este mai puternică decît pa-siunea, mai tare decît dragostea.

În cursul zilei, mașinile care își ies înainte sînt mai puțin periculoase, încît îți poți îngădui să nu mai scrutezi atât de atent și îngrijorat depărtările — mă refer, evident, la călători, întrucît șofe-rul trebuie să fie tot timpul cu ochii în patru dacă nu vrea să-și piardă viața. În aceste clipe de relaxare relativă, călătorul poate privi oamenii care cir-culă pe șosea; bărbați în haine ușoare, uneori numai în șort, femei cu coșuri pe cap, adolescenți zvelți și copii rahitici. Căci nigerienii par tot timpul în mișcare, nu-i vezi aproape niciodată odihnî-du-se, doar dacă fac un mic popas pe malurile cîte unui rîu turbure, dar nu pentru ca să se odihnească, ci ca să se spele de praf și nădușeală, după care pornesc iar la drum. Călăreții și bici-clisții sînt mai frecvenți în nordul țării, unde modul de viață e mai apropiat de cel arab.

Acolo, la Kano, festivitățile desfășu-rate cu prilejul încheierii Ramadanului sînt unul din cele mai frumoase spec-tacole din lumea islamică. Din întreg emiratul Kano vin în oraș șefi de tri-buri, îmbrăcați somptuos, unii cu suită, alții fără, de superbi cai arabi. Punctul culminant al ceremoniei este cuvînta-rea pe care o rostește căpetenia musul-mană în marea piață din fața moscheii. Am ajuns în piață cu o oră înainte de începerea ceremoniei și am fost con-

duși în tribuna oficială, care semăna mai degrabă cu un balkon. În tribună se aflau fotolii pe care se puteau citi numele membrilor guvernului din pro-vincia Kano, precum și cîteva scaune impletite fără nici un nume înscris pe ele.

La un moment dat au început să rez-bată pînă la noi sunetele unui instru-ment muzical african. Apoi și-au făcut apariția, rînd pe rînd, fiind cu greu în friu cail care se smuceau înainte, călăreți eleganți, împodobiți cu bijuterii de aur și argint bătute în smarald, a-metist, rubin etc. și purtînd pe cap tur-bane cu pene de păsări rare; săbiile cu care erau încinși aveau tecile bătute și ele în nestemate strălucitoare, scîlpî-toare, scînteietoare. În sfîrșit s-au au-zit niște salve scurte și spre cer au in-cepuit să se înalțe șuvițe subțiri de fum; se trăgea din niște arme vechi.

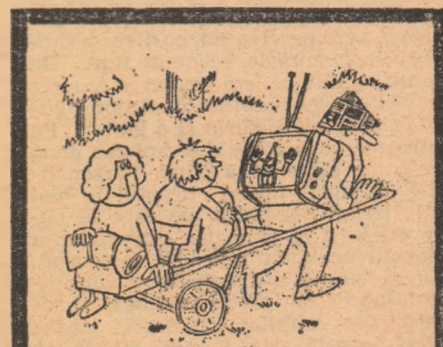
Obosiți, ochii pierduseră puterea de a mai deosebi călăreții; cortegiul mi se părea o omidă uriașă care-și lungea ne-înterupt peștiu-i trup alcătuit din segmente. La un moment dat, însă, trupul omizii s-a frînt, dar locul rămas gol a fost imediat completat de o su-perbă cămilă albă acoperită cu o stofă scumpă. Mișcîndu-și alene gîtul termi-nat cu un cap mic, trufaș, cămila plu-tea parcă prin praful roșcat. În urma ei venea un cal alb pe care trona, sub o uriașă umbrelă, emirul Alhaji Bayero, în veșminte argintii și turban auriu. O parte a ceremoniei s-a desfășurat sub balconul nostru. Emirul s-a îndreptat spre noi, servitorii l-au ajutat să co-boare de pe cal și i-au aranjat veș-mintele aeriene ca unei mirese înainte de cununie. Cînd a dat de o parte ba-tista de mătase galbenă care-i acoprea gura și bărbia am văzut, uimiți, că era foarte tînar și că fata-i slăbuță, ca-raghios de copilărească, nu avea nici urmă de măreție.

Gubernurul l-a salutat cu respect și l-a prezentat miniștrilor care sosi-seră între timp. Instrumentele muzicale au prins din nou să cînte. Slujitorii au făcut cerc în jurul emirului ferindu-l de priviri străine și la un moment dat mi s-a părut că-l vor zdrobi ca pe o fragilă pasăre albă. Dar nu, i-au aran-jat numai cîte o cută în veșmintele-i fine, i-au schimbat încălțămîntea, după care l-au săltat abil în șa. În strigătele entuziaste ale mulțimii și în sunet de trîmbițe emirul a pornit spre un copac sacru din fața moscheii, de unde a fînt o cuvîntare. Din păcate, n-am au-zit nimic, întrucît piața nu era radio-ficată.

A doua zi au avut loc curse de cal. Curse neobișnuite. Fără premii și la care nu se cere o îndeminare deose-bită. Participanții trebuie numai să străbată în galop piața și să oprească animalul exact în fața emirului. Am asistat evident și la curse. Călăreții s-au achitat onorabil de misiune: au pornit într-un galop turbat, după care au frî-nat brusc încremenind în fața emirului. Un singur participant a dat greș; și-a pierdut echilibrul și s-a prăbușit la pămînt. Imediat a fost ajutat să se rî-dice. Dar era copleșit de rușine. Și pe bună dreptate, căci se pregătise tot anul în vederea evenimentului, își antrenase calul, cheltuisese mult ca să-și comande un costum somptuos, făcuse un drum lung, suferise de foame și de sete, și în clipa solemnă se acoperise de rușine în fața emirului, a suitei acestuia și a tuturor locuitorilor din capitala emira-tului...

Festivitățile marcau sfîrșitul Rama-danului — o lună de post și rugăciuni, cînd de la răsăritul pînă la apusul soa-relui locuitorii nu îmbucă nici o firimi-tură de piine, nici o arahidă, cînd nu îndrăznesc să-și răcorească gîtlejul us-cat nici măcar cu o înghîțitură de apă. Acum însă puteam mîncă, bea, se pu-teau distra. Și într-adevăr, în toate ca-sele, în toate birturile, cafenelele, res-taurantele se mîncă și se bea acum pe săturate.

Iuri Naghibin

In excursie, ca acasă

Desen de B. Bossart

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

PANAIT SPIRIDON — București : După părerea noastră, tendința la obezitate a copilului dv. se datorește ectopiei testiculare asociată în mod evident și cu alte tulburări endocrine. Or, „regula” în testiculele ectopice este ca operația să se facă cât mai devreme, la 4-5 ani, precedată fiind de 1-2 serii de injecții cu gonadotrofină corionică (Gonacor) a 500—1000 u, fiecare la 3-5 zile interval, până la un total de 12.000-15.000 u. Cum coborârea testiculului ectopic nu vedem să mai fie posibilă printr-un tratament medical este cazul să nu mai aminați operația copilului; urmarea acestei tergiversări poate fi infantilismul genital, mult mai greu de tratat la pubertate.

I. CONSTANTIN — com. Petru Rareș, jud. Bistrița : 1) Este vorba probabil de o hipermenoree cu hiperestrogenie. Cu avizul și sub controlul endocrinologului (este indicat în prealabil și un atent examen ginecologic!) se poate încerca următoarea schemă de tratament : Testosteron 25 mg, în zilele a 9-a, a 12-a, a 15-a, a 18-a, a 21-a, a 24-a, a 27-a la care se asociază Progesteron 10 mg, în zilele a 21-a, a 24-a, a 27-a ale ciclului menstrual, și Madiol 1 comprimat pe zi, în primele 14 zile ale ciclului. 2) Distensie înseamnă capacitatea de alungire a unei structuri oarecare. În distensia abdominală abdomenul este bombat, dilatat fie datorită distensiei colonului transvers (colite cronice) fie din cauza aerofagiei, obezității sau a unei stenoză pilorice, prin scăderea capacității de contracție a musculaturii abdominale.

NOUTATE DE SEZON!

ÎN AVANTAJUL CUMPĂRĂTORILOR!

TÎRGUL DE VARĂ vă oferă noi și substanțiale avantaje la cumpărăturile pe care le veți face în perioada 19.VII—30.VIII.1971, la numeroase articole :

Țesături imprimate din mătase artificială, artificială mixtă și relon de producție internă.

Ciorapi pentru femei : supraelastici, din fire sintetice, cu romburi, tălpici.

Costume de baie : tricotate, din țesături bumbac, tip bumbac și amestec — pentru bărbați, femei și copii.

Compleuri, halate de baie, jachete din bumbac și amestec — pentru toate vârstele.

Cămăși cu mîneacă scurtă sau lungă, fără insertie.

Uniforme școlare

Confecții din bumbac și amestec — pentru toate vârstele ; din lînă și tip lînă — pentru copii.

Confecții din țesături de vară rochii, bluze, capoade — pentru femei, adolescente, fete. De asemenea, confecții din mătase producție internă.

Pălării de pai și tip pai.

Sacoșe de pai, tip pai, pvc expandat, folio pvc.

Poșete de pai, tip pai, rafie sintetică, simplă sau combinată cu pvc și expandat.

Genți de voiaj din pvc și expandat.

Pantofi și sandale cu fețe din diferite materiale : piele, textile, simplu sau combinat pvc, plasă relon, pvc superlac, cu talpă bovine sau de cauciuc — încălțăminte pentru bărbați, femei și copii.

TÎRGUL DE VARĂ vă invită în magazinele de confecții și încălțăminte, oferindu-vă în perioada 19.VII—30.VIII.1971 numeroase articole cu prețuri reduse, avantajoase.

(1842)

ABAS

LEURARE AS PENTRU MOTOCICLIȘTI

Extemporal :

De unde ne procurăm uniforme școlare ?

Romarta copiilor — Calea Victoriei nr. 34.

Victoria — Calea Victoriei nr. 17

Familia — Str. Lipscani nr. 55

Vulturul de mare — Str. Bărăției nr. 31

Adolescentul — Str. Lipscani nr. 8

București — Str. Bărăției nr. 2

Lumea copiilor — Str. Lipscani nr. 69

Scufița Roșie — Str. Mihai Bravu nr. 2

Așchiuță — Calea Griviței nr. 214

Favorit — Drumul Taberei

Aurora — B-dul Dimitrov nr. 99

Sora — Calea Griviței nr. 138

Florela — Șos. Ștefan cel Mare nr. 5

Trei ursuleți — Str. Doamnei nr. 15

Bazarul — Obor

s e p t e m b r i e

hanul cheia

PEISAJ ÎNCÎNTĂTOR, CONFORT, SERVICIU IREPROȘABIL !

la 881 m altitudine, pe culmile împădurite ale Ciucasului, în apropierea Muntelui Roșu

- camere confortabile
- restaurant cu specialități culinare și vinuri renumite
- apă caldă în permanență

Total pregătit pentru a vă simți excelent

COOP

UNITATE A COOPERĂȚIEI DE CONSUM

(1846)

Andrelele, agent terapeutic și estetic

Mașinile au preluat de la om o bună parte din arta lucrului de mină. Ele au ajuns să coasă nasturi și butoniere, să brodeze sau să tricoteze modele foarte complicate. Fabricile de tricotaje sînt înarmate cu automate „inteligente” extrem de complexe. Și totuși andrelele, inventate acum cîteva mii de ani, n-au încă de gînd să se retragă la muzeu.

„Terapia” cu... andrele este utilă pentru sănătate, recomandîndu-se ca un excelent mijloc de calmare a nervilor; dar ea le ajută mai cu seamă pe femei să-și îmbogățească garderoba cu lucruri frumoase și originale.

Moda actuală pune tot mai mult preț pe lucrul de mină. Se poartă costume (cu fustă sau pantaloni), rochii, bluze, jachete, pardesie, căciulițe, costume de

Un model reușit

baie tricotate. De fapt, aproape că nu există sector vestimentar în care să nu fi pătruns andrelele și croșeta. Actualul sezon estival a înregistrat un adevărat triumf al costumului de baie tricostat sau croșetat, care dă peisajului colorat al plajei un plus de farmec.

De altfel nici bărbații nu sînt ocoliți de moda, în reviriment, a împletiturilor. Intrucît, însă, „rivalitatea” cu femeile, care s-a făcut oarecum simțită în ultimii ani în combinația de culori vii, în croiala complicată și în detaliile, a luat sfîrșit, articolele bărbătești se disting prin sobrietate și simplitate, subliniindu-și apartenența la sexul puternic.

Așadar, străvechea artă a „incurcării firului” continuă să ne bucure ochii. Ca un fir al Ariadnei, ghemul indică azi una din direcțiile modei.

(După „Jurnal mod”)

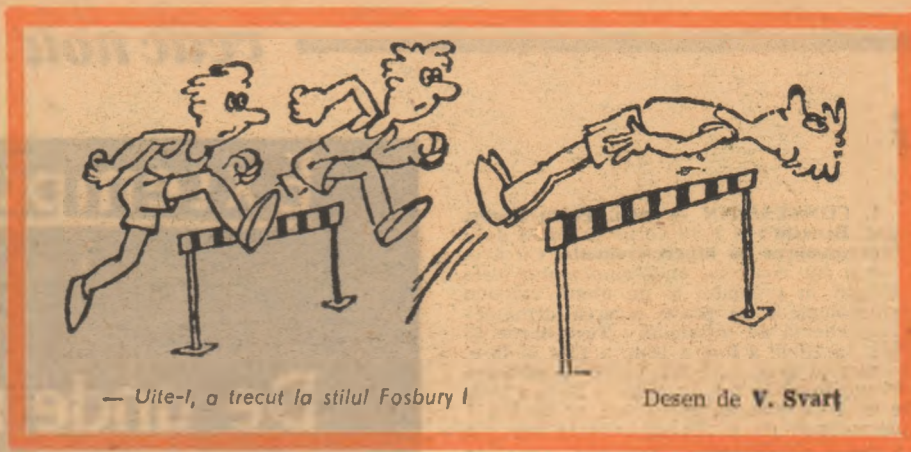
REPORTAJ FANTASTIC...

Cu sfaturi reale

Am asistat întîmplător la un schimb de experiență organizat de... alimente. Da, da, de obicei produse alimentare din care se compun mesele noastre. Erau nemulțumite de faptul că unele gospodine nu știu să le păstreze corect, chiar cînd au frigider. Și cu atît mai mult cînd n-au.

Am consemnat cîteva luări de cuvînt.

Castraveții, roșiile, vinetele, dovleceii, ardeii (în cor): Cine are frigider scapă de alergătură în ce ne privește. Putem fi cumpărați o dată pe săptămînă sau chiar și mai rar, puși (dar nu în grămadă mare) într-o străchi-nuță sau o cratiță emailată neacoperită și păstrați pe raftul de jos al frigide-

— Uite-l, a trecut la stilul Fosbury!

Desen de V. Svarț

rului. Temperatura noastră favorită este de +5—7 grade. Unele gospodine ne închid în pungă de plastic. Nu faceți asta, ne sufocăm.

Cartofii: Locul ideal pentru păstrarea noastră sînt încăperile uscate, reci, întunecoase, de preferință pivnița. De testăm lumina: lumina dezvoltă în noi o substanță primejdioasă pentru sănătatea omului, solanina. Temperatura optimă este de +3—5°. Frigul nu ne place. Cînd mercurul coboară sub 0°, amidonul începe să se transforme în zahăr, din care cauză ne îndulcim și nu mai sîntem gustoși. Păstrați-ne în saci, dar și mai bine în lădițe de lemn prevăzute cu orificii, ca aerul să poată circula. Dacă respectați aceste condiții, puteți să vă descurcați aproape tot anul cu provizia de acasă și să nu mai bateți drumul la piață sau la magazin. E adevărat, trebuie să criticăm unele soiuri de-ale noastre, care nu se comportă cum trebuie și după un timp încep să-și arate colții sau chiar să se strice. De aceea e bine ca la 15—20 de zile să faceți o revizie generală și să-i dați afară pe vinovați.

Stecă și morcovul: Vreți să ne păstrați trei-patru luni? Atunci țineți-ne în pivniță, în lădițe cu nisip uscat. Ca și cartofilor, ne place temperatura de +3—5°. Dacă n-aveți pivniță și ne țineți în cămară, îngrijiți-vă ca nisipul să fie puțin umed.

Varza: Pentru iarnă cumpărați mai bine soiurile tîrzi, cu căpățina tare. Și mie îmi plac locurile uscate, întunecoase și răcoroase. Cel mai bine mă simt în rafturi sau în lădițe cu orificii pentru aer. Din cînd în cînd trebuie să fiu controlată și debarasată de frunzele vestele.

Ceapa și usturoiul: Ați văzut cum sîntem vîndute la piață? În cununi. Așa ne simțim cel mai bine, mai ales dacă aveți grijă să ne găzduiți într-o cămară uscată și răcoroasă. În caz extrem, acceptăm și lădițe aerisite. Nu uitați, trebuie să fim bine uscate. Cel mai bine se păstrează soiurile luți.

Carnea: Cunoșc vreo patru sute de metode de păstrare. Dar am să vorbesc numai de cîteva. Bineînțeles, cea dintîi este frigiderul. Dar nu vreau să fiu înfășurată în hîrtie, ci prefer un vas emailat, de faianță sau de polietilenă. Dacă n-aveți frigider, chiar și pe căldurile cele mai mari puteți să mă păstrați o zi-două, cu condiția să mă înveliți într-un șervețel muiat în oțet și să mă puneți la loc rece. Sau să mă înveliți într-un prosop ud, să mă instalați într-un vas de pămînt, iar vasul acesta — în altul, plin cu apă rece sărată. Și, evident, să mă țineți unde e mai rece. Pot rămîne proaspătă și mai mult — pînă la trei zile! — dacă mă ștergeți întîi bine de tot și apoi mă ungeți cu untură de porc. Ar mai fi și altele, dar mi-e teamă să nu depășesc timpul.

Untul: Dacă n-aveți frigider, nu-i nici o nenorocire. Puneți-mă într-un vas de sticlă sau emailat și turnați peste mine apă rece sărată pînă mă acoperă de tot. Așa mă apără de căldură, de aer și de lumină. Nu uitați s-o schimbați o dată sau de două ori pe zi.

Autorul stenogramei,
I. Fe'dman

INTERVIU

O medalie de 640 de kilograme

La recenta Spartachiadă a popoarelor U.R.S.S., halterofilul Vasili Alexeev a stabilit un nou record mondial la categoria grea, cu un rezultat de-a dreptul fenomenal: 640 de kilograme. Încercuit de admiratori, Alexeev a trebuit să semneze sute de autografe. Cînd, în

fine, am putut sta de vorbă, am constatat că admirabilul sportiv este și un foarte interesant interlocutor. De altfel, cititorii se pot convinge singuri.

— **Ați făcut o adevărată demonstrație de forță, stabilind deodată șapte recorduri mondiale. Dar cîte recorduri ați stabilit în total?**

— Nu numai fotbalul are statisticieni pasionați. Halterofili sînt și ei onorați cu un interes similar. Cei care s-au ocupat de mine au numărat 37 de recorduri. Cu cele de azi — 44.

— **Inseamnă că la toate competițiile la care ați participat ați doborît cîte un record.**

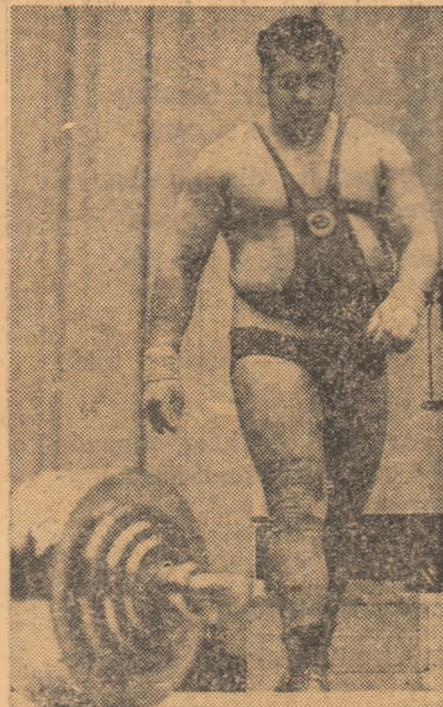
— Stați o clipă să-mi amintesc... Nu, o dată haltera a fost mai încăpățînată decît mine.

— **Azi v-ați fi putut opri la 632,5 sau la 637,5 kg, și tot ar fi fost un rezultat fenomenal. De ce ați mers mai departe?**

— Trebuie să recunosc că îmi plac cifrele rotunde. 640 parcă arată mai frumos și pe hîrtie, nu-i așa?

— **Rezultatele vă arată într-o formă sportivă excepțională. Ce greutate aveți?**

— Acum un an și jumătate, cînd l-am învins, în ianuarie, pe Leonid Jabotinski la Velikie Luki, aveam 134 de

Cel mai „tare” om din lume

kilograme. Acum am 145. Dar în acest rîstimp mi-am ameliorat și recordul cu 45 de kilograme.

— **Atunci cînd sînteți pe podium, cu haltera alături, parcă nu mai vedeți nimic în jur. Simțiți sprijinul tribunelor?**

— Sigur, mai ales cînd știu că sînt acolo și băieții mei, Dima și Serioja. De astădată m-am temut că s-au rătăcit prin vestiare.

— **Ce alte sporturi vă mai plac?**

— Baschetul și voleiul. La timpul meu am avut chiar categoria a doua la aceste sporturi.

— **Unde vă place să vă petreceți vacanța?**

— Am să vă spun numai că miine dimineată plec la țară.

— **Cînd vă vom vedea iar pe podium?**

— Cred că în curînd, peste vreo lună-două. Poate la „Cupa Balticii”.

— **Credeți că veți ajunge la 700 de kilograme?**

— Azi am adăugat cîteva kilograme, cu altă ocazie am adăugat zece... Puțin cîte puțin, poate să ajung și la 700.

— **Primul record l-ați stabilit la 28 de ani. La această vîrstă mulți halterofili se retrag. Nu v-ați apucat prea tîrziu de acest sport greu?**

— Cum să vă spun, e ca în agricultură. Există culturi de primăvară și culturi de toamnă. Probabil că eu fac parte din ultima categorie.

V. Vatutin

dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo.
og dialog dialog dialog d
dialog dialog dialog dialog.
log dialog dialog dialog di
dialog dialog dialog dialog
og dialog dialog dialoa dialo

ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Vreți să aflați ceva și enciclopediile pe care le aveți la îndemînă nu vă dau răspunsul? Vă invităm să ne adresați nouă întrebarea dv.; mai ales dacă ea este de interes general.

Titrarea filmelor

I. — Aș dori să aflu cum se realizează traducerea filmelor străine în limba română.

EMIL APARU
Șos. Bucium 36, Iași

R. — Traducerea filmelor este o problemă foarte complexă, atît pentru tehnicieni, cit și pentru traducători.

Timpul necesar pentru citirea unui text este cu mult mai mare decît cel necesar ascultării aceluiași text, roștit într-un ritm normal. Perioada de timp dintre apariția și dispariția subtiturilor trebuie să permită spectatorilor să parcurgă textul, să-i sesizeze sensul, urmărind în același timp desfășurarea acțiunii filmului. Pentru a asigura echilibrul dintre dialogul original al filmului și textul tradus, lectura acestuia din urmă trebuie să se facă într-un timp foarte scurt. Acest lucru se obține prin comprimarea dialogurilor filmului, prin adaptarea lor, păstrînd însă desigur sensul textului original. Traducerea are o legătură directă cu durata dialogului original, cu rezecțiunea cu care acesta este exprimat. Spectatorul trebuie să aibă posibilitatea de a vedea simultan imaginea, coloritul etc. De aceea, există o permanentă preocupare de a reduce cît mai mult din suprafața subtitlului. Acesta trebuie să fie sincron, adică să apară în același timp cu textul vorbit și să dispară o dată cu terminarea lui.

Instalat la o masă specială, traducătorul poate manipula filmul înainte și înapoi. Marea lui pricepere constă în a concentra un anumit număr de semne într-o anumită lungime de peliculă.

După care, laboratorul de titrare primește lista cu numărul titlurilor și cu indicarea lungimii fiecăruia în parte. În vederea titrării propriu-zise se utilizează trei metode: fotografică, mecanică sau chimică. **Metoda fotografică** constă — cum o arată și numele — în fotografierea titlurilor. La copierea pe peliculă a imaginii fotografice se fotocopiază, printr-un sistem special, și titlurile din banda respectivă. În metoda mecanică titlurile se realizează prin procedeele zincografice. Zincurile se presează pe stratul de emulsie al peliculei care a fost înmuiată în prealabil cu o soluție special destinată acestui scop. Presarea se face pînă la suportul transparent. Clișeul de zinc este încălzit la o temperatură de 70°C. Suportul transparent formează conturul literei. **Metoda chimică** se realizează tot cu ajutorul unor clișee de zinc dar pe stratul de emulsie, se aplică un strat de parafină. Clișeul de zinc este presat peste acest strat de parafină, după care pelicula trece printr-o soluție specială al cărei rol este de a dizolva stratul de emulsie pînă la suportul transparent, dar aceasta numai în locurile unde clișeul de zinc a pătruns în parafină. Apoi, emulsia de parafină se îndepărtează cu ajutorul unui solvent organic.